

ПРИРУЧНИК

ЗА РАД БИРАЧКИХ ОДБОРА
У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ

ЛОКАЛНИ ИЗБОРИ 2016.

Сарајево, 2016.

ПРИРУЧНИК ЗА РАД БИРАЧКИХ ОДБОРА У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ – ЛОКАЛНИ ИЗБОРИ 2016.

Издавач: Централна изборна комисија Босне и Херцеговине, Данијела Озме бр. 7, 71000 Сарајево,
тел.: 033 / 251 300, факс: 033 / 251 329, e-mail: info@izbori.ba, web-stranica: www.izbori.ba.

За издавача: Др Ахмет Шантић, предсједник

Приручник припремили: Др. Суад Арнаутовић
Владо Рогић
Новак Божичковић

Сарадници: Мустафа Лаковић, координатор за рад са ИК у Секретаријату ЦИК-а БиХ
Вељко Петровић, координатор за рад са ИК у Секретаријату ЦИК-а БиХ

ДТП: СОР "Агенција КОНЦЕПТ", www.koncept.ba
Штампа: Еурографика д.о.о. Зворник
За штампарiju: Васо Станојевић
Тираж: 30 000

ЦИП – Каталогизација у публикацији
Национална и универзитетска библиотека Босне и Херцеговине, Сарајево

342.8(497.6)(035)

ПРИРУЧНИК за рад бирачких одбора у Босни и Херцеговини : локални избори 2016. /
[приручник припремили Суад Арнаутовић, Владо Рогић, Новак Божичковић]. - Сарајево :
Централна изборна комисија Босне и Херцеговине, 2016. - 56 стр. : илустр. ; 30 цм

Текст на ћир. и срп. језику

ISBN 978-9958-555-24-4
1. Арнаутовић, Суад
COBISS.BH-ID 23164166

На основу закључка Централне изборне комисије Босне и Херцеговине са 39. сједнице ЦИК-а БиХ од 25.07.2016. године, овај приручник је одобрен за кориштење од стране изборне администрације Босне и Херцеговине на Локалним изборима 2016.

Овај приручник је публикован захваљујући финансијским средствима Савјета Европе. Стајалишта изражена у Приручнику ни на који начин не одражавају званични став Савјета Европе.

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Приручник се дистрибуира бесплатно!

Приручник је, у цјелини или у појединим његовим дијеловима, забрањено умножавати и дистрибуирати без одобрења Централне изборне комисије Босне и Херцеговине!

САДРЖАЈ

ПРЕДГОВОР	страница 4
-----------------	------------

ДИО 1.

I ОРГАНИ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ИЗБОРА / БИРАЧКИ ОДБОР

1. Одговорност и улога бирачких одбора	страница 6
2. Дужности и одговорности чланова бирачког одбора у процесу гласања	страница 6
3. Записник о раду бирачког одбора	страница 8

ДИО 2.

II ПОСМАТРАЧИ

1.1. Уводне напомене	страница 10
1.2. Приступ посматрача бирачком мјесту	страница 10
1.3. Подношење примједби посматрача на рад бирачког одбора	страница 10
1.4. Удаљавање посматрача са бирачког мјеста	страница 11
1.5. Изглед акредитација акредитираних посматрача	страница 11

ДИО 3.

III БИРАЧКО МЈЕСТО

1. Обиљежја и обезбјеђење простора на бирачком мјесту	страница 13
2. Уређење улаза и унутрашњег простора бирачког мјеста	страница 14

IV-а РЕДОВНО БИРАЧКО МЈЕСТО

1. Дан уочи избора	страница 17
2. Прије отварања бирачког мјеста	страница 18
3. Отварање бирачког мјеста	страница 19
4. Процедуре гласања	страница 20
5. Затварање бирачког мјеста	страница 24
6. Попуњавање обрасца за бројно стање и паковање неискоришћених и оштећених глас. листића.	страница 25

IV-б БРОЈАЊЕ ГЛАСАЧКИХ ЛИСТИЋА

7. Редослијед бројања гласачких листића	страница 26
8. Гласачки листићи	страница 27
9. Радње прије бројања гласачких листића	страница 29
10. Бројање гласачких листића – већински глас	страница 30
11. Бројање гласачких листића – отворена листа	страница 32

V БИРАЧКО МЈЕСТО ЗА ГЛАСАЊЕ У ОДСУСТВУ

1. Процедуре гласања, бројања коверата, евидентирања података у Обрасцу БС и Записнику о раду БО	страница 39
--	-------------

VI БИРАЧКО МЈЕСТО ЗА ГЛАСАЊЕ НЕПОТВРЂЕНИМ ГЛАСАЧКИМ ЛИСТИЋИМА

1. Процедуре гласања, бројања коверата, евидентирања података у Обрасцу БС и Записнику о раду БО	страница 41
--	-------------

VII МОБИЛНИ ТИМ

1. Процедуре гласања, бројања коверата, евидентирања података у Обрасцу БС и Записнику о раду БО	страница 44
--	-------------

ДИО 4.

VIII КРИВИЧНЕ ОДРЕДБЕ

1. Санкције из Изборног закона БиХ	страница 48
5. Литература	страница 48

ПРИЛОГ

Шеме паковања изборног материјала	страница 49
---	-------------

Поштовани чланови бирачких одбора,

2016. година је година одржавања локалних избора у Босни и Херцеговини, и ово су четврти локални избори које организује Централна изборна комисија Босне и Херцеговине од свога оснивања 2001. године.

Најважније се изборне активности одвијају на Дан избора и ваша улога и посао који обављате тог дана су изузетно важни за заштиту интегритета изборног процеса.

Централна изборна комисија Босне и Херцеговине је ове године уложила додатне напоре како би унаприједила обуку и материјал за обуку изборне администрације. Развијен је нови наставни план и програм како би се обезбиједило да чланови изборне администрације стекну неопходне вјештине и знање за ефикасно обављање задатака током Дана избора.

Приручник за рад бирачких одбора у Босни и Херцеговини за Локалне изборе 2016. године је унапријеђен, а то се посебно односи на подсјетник изборних радњи чија је сврха да подсјети чланове бирачких одбора које активности је неопходно урадити дан уочи избора, прије отварања бирачког мјеста, процедуре гласања, процедуре затварања бирачког мјеста, начин сортирања гласачких листића, пребројавање гласова и попуњавања образаца.

Надамо се да ће овај Приручник као референтни водич за чланове бирачких одбора уз нову методологију и практичну обуку омогућити стицање нових знања и вјештина, и да ћете се осјећати оспособљени и сигурни за обављање повјерених вам послова уз обезбјеђење фер и поштених избора.

Објављивање приручника је омогућено уз подршку Савјета Европе у оквиру програма предизборне помоћи за Локалне изборе 2016. године у Босни и Херцеговини те им се овим путем захваљујемо.

Сарајево, август 2016. године

Предсједник
Централне изборне комисије БиХ

Др Ахмет Шантић

ДИО 1.

БИРАЧКИ ОДБОР

1. БИРАЧКИ ОДБОР

Бирачки одбори су органи за спровођење избора које именују градске / општинске изборне комисије за сваке изборе, на основу приједлога овјерених политичких субјеката или својих евиденција о раду бирачких одбора са ранијих избора. Бирачки одбор је независан и непристрасан у свом раду.

Члан бирачког одбора неће учествовати у доношењу одлуке када тај члан или члан његове уже породице има лични или финансијски интерес или ако постоји други сукоб интереса који може да доведе у сумњу његову способност да дјелује непристрасно. Члановима уже породице сматрају се: брачни друг, дјеца и чланови домаћинства према којима члан бирачког одбора има законску обавезу издржавања.

1. ОДГОВОРНОСТ И УЛОГА БИРАЧКОГ ОДБОРА

1.1. Начин рада бирачког одбора

- а) Бирачки одбор руководи радом бирачког мјеста, обезбјеђује правилност и тајност гласања и на редовном бирачком мјесту евидентира резултате гласања.
- б) Предсједник бирачког одбора руководи радом бирачког одбора, обезбјеђује да се процес гласања на бирачком мјесту одвија несметано.
- в) Бирачки одбори доносе одлуке натполовичном већином од укупног броја чланова.
- г) Предсједник и чланови бирачког одбора обезбјеђују да акредитовани посматрачи и бирачи не користе фото апарате, камере, мобиле или друга средства којима може да се сними или испоручи звучни, видео или текстуални садржај на бирачком мјесту од момента преузимања гласачког листића па до напуштања бирачког мјеста.
- д) Предсједник, чланови бирачког одбора и њихови замјеници, на бирачким мјестима гдје ти замјеници учествују у бројању гласачких листића, одговорни су за исправно бројање гласачких листића, као и исправно паковање изборног материјала.

2. ДУЖНОСТИ И ОДГОВОРНОСТИ ЧЛАНОВА БИРАЧКОГ ОДБОРА У ПРОЦЕСУ ГЛАСАЊА

2.1. Предсједник бирачког одбора:

- руководи радом бирачког одбора и са члановима бирачког одбора одговара за законитост рада на бирачком мјесту, одржава интегритет процеса гласања, односно бројања и одржава мир и ред на бирачком мјесту и његовој околини;
- попуњава све потребне обрасце;
- обезбјеђује да на бирачком мјесту не буде оружја или опасних предмета;
- одређује дужности сваком члану бирачког одбора и евидентира их у Записник о раду бирачког одбора;
- помаже бирачима којима треба додатно објашњење о процесу гласања;
- рјешава сва питања која се односе на идентификацију и право гласа бирача;
- евидентира у Записник о раду бирачког одбора вријеме и околности свих изнимних догађаја на бирачком мјесту на начин да на сваки приговор уписан у Записник упише да ли је приговор оправдан или неоправдан те шта је предузето уколико је приговор оправдан.

2.2. Члан бирачког одбора задужен за контролу реда:

- обезбјеђује контролу протока бирача на бирачком мјесту.

2.3. Члан бирачког одбора задужен за идентификацију:

- провјерава идентитет бирача;
- проналази бирачево име у изводу из коначног Централног бирачког списка;
- позорава бирача да се мора потписати идентично као на идентификационом документу;
- обезбјеђује да се бирач потпише поред свог имена у изводу из Централног бирачког списка и
- наглас чита име и презиме бирача који се потписао у извод из коначног Централног бирачког списка на начин да сва лица која су се затекла на бирачком мјесту то јасно чују.

2.4. Члан бирачког одбора задужен за издавање гласачких листића:

- издаје гласачке листиће и објашњава како треба исправно да испуни гласачке листиће;
- упућује бирача према слободној гласачкој кабини.

2.5. Члан бирачког одбора задужен за контролу гласачке кутије:

- упућује бирача да убаци гласачке листиће у гласачку кутију и напусти бирачко мјесто;
- обезбјеђује да ниједан бирач не напусти бирачко мјесто док у гласачку кутију не убаци гласачке листиће, један по један, и обезбјеђује да се само гласачки листићи убацују у гласачку кутију.

2.6. Бирачки одбор који се састоји од три члана:

- Ако се бирачки одбор састоји од предсједника и два члана, члан бирачког одбора задужен за контролу реда ће истовремено обављати и контролу гласачке кутије, док ће члан бирачког одбора задужен за идентификацију истовремено обављати и издавање гласачких листића.

Чланови бирачког одбора индивидуално одговарају за учињене неправилности у оквиру задужења која добију од предсједника бирачког одбора, у складу с Изборним законом БиХ и спроведбеним актима Централне изборне комисије БиХ. Предсједник бирачког одбора одговоран је и за неправилности које учини члан бирачког одбора уколико није евидентирао уочене неправилности и одмах извијестио надлежну изборну комисију.

2.7. Замјеници чланова бирачких одбора

- Замјеник предсједника, односно замјеници чланова бирачког одбора учествују у раду бирачког одбора само ако је предсједник, односно члан бирачког одбора, спријечен да дође на бирачко мјесто или ако морају из оправданих разлога да напусте бирачко мјесто током рада.
- Ако је у изводу из Централног бирачког списка за одређено бирачко мјесто уписано више од 500 бирача, замјеник предсједника, односно замјеници чланова бирачког одбора који нису били ангажовани на бирачком мјесту до затварања бирачког мјеста, обавезно учествују у бројању гласова.
- Претходно наведено односи се само за редовна бирачка мјеста. Замјеник предсједника, односно замјеници чланова бирачког одбора који учествују у раду бирачког одбора, код пребројавања гласачких листића након затварања бирачког мјеста не учествују у процесу доношења одлука, осим ако не замјењују предсједника, односно члана бирачког одбора.

3. ЗАПИСНИК О РАДУ БИРАЧКОГ ОДБОРА

- 1) Бирачки одбор води Записник о раду бирачког одбора — ЗАРБО (у даљњем тексту: Записник), а који се састоји од:
 - Записника о раду бирачког одбора дан уочи одржавања избора — Записник I,
 - Записника о раду бирачког одбора на дан одржавања избора — Записник II.
- 2) Локална изборна комисија доставља сваком бирачком одбору Записник I и Записник II, заједно са осталим изборним материјалом.

3.1. ЗАПИСНИК I

- 1) Записник I састоји се од:
 - насловне странице која садржи лого Централне изборне комисије БиХ, дио гдје се уписује назив основне изборне јединице и дио за уписивање броја бирачког мјеста те наслов: Записник о раду бирачког одбора на дан уочи одржавања избора — ЗАРБО I,
 - пописа изборног материјала,
 - начина складиштења преузетог изборног материјала од момента преузимања до момента почека рада бирачког одбора,
 - запажања о стању бирачког мјеста на дан уочи избора.
- 2) Предсједник и чланови бирачког одбора након попуњавања својим потписима потврђују тачност навода у Записнику I.

3.2. ЗАПИСНИК II

- 1) Записник II састоји се од:
 - насловне странице која садржи лого Централне изборне комисије БиХ, дио гдје се уписује назив основне изборне јединице и дио за уписивање броја бирачког мјеста те наслов: Записник о раду бирачког одбора на дан одржавања избора — ЗАРБО II,
 - евиденције о присуству,
 - виденције о акредитованим посматрачима,
 - запажања током гласања,
 - мишљења или примједби,
 - удаљавања лица са бирачког мјеста.
 - времена затварања бирачког мјеста.

3.3. Записник о раду бирачког одбора и одговарајуће обрасце потписују сви чланови бирачког одбора. Ако се неки члан одбије потписати, предсједник или један од чланова који се потписују то ће евидентирати заједно с разлозима непотписивања.

3.4. Записник о раду бирачког одбора води се у два идентична примјерка од којих је један примјерак индиго копија (зелена копија). Записник је опремљен двоструком задњом корицом која се користи тако да се подаци не пресликавају на нежељене странице.

3.5. Бирачки одбор у БиХ доставља локалној изборној комисији копију Записника, а оригинал Записника доставља Централној изборној комисији БиХ.

ДИО 2.

ПОСМАТРАЧИ

2. ПОСМАТРАЧИ

Посматрачи могу да буду акредитовани у име овјереног политичког субјекта, удружења грађана / невладиних организација и страних влада, односно невладиних организација које се баве надгледањем избора.

1.1. Уводне напомене

- а) Процес гласања и пребројавања гласачких листића могу да посматрају само акредитовани посматрачи. Посматрачи могу да постављају питања у вези с изборним процесом, али се не могу да мијешају у изборни процес нити гледају унутар гласачке кабине.
- б) Сваки посматрач за вријеме посматрања изборне активности дужан је да носи акредитацију и неће носити било каква обиљежја или ознаке које га повезују с одређеном политичком странком, коалицијом, листом независних кандидата или независним кандидатом (у даљњем тексту: политички субјект).
- в) Само један посматрач који је представник политичког субјекта, односно удружења може да буде присутан у исто вријеме на једном бирачком мјесту. Број међународних посматрача који могу да буду присутни истовремено на једном бирачком мјесту је неограничен, али не смије утицати на регуларност изборног процеса. Међународни посматрач може на бирачко мјесто са собом да уведе и преводиоца.
- г) Политички субјекти могу да имају посматраче на бирачким мјестима за гласање у одсуству, и то на бирачком мјесту на којем се у изводу из Централног бирачког списка налазе бирачи уписани да гласају за изборну јединицу у којој се политички субјект кандидује.

1.2. Приступ посматрача бирачком мјесту

- а) Након доласка на бирачко мјесто посматрач мора предсједнику бирачког одбора да покаже лични идентификациони документ. Предсједник бирачког одбора провјериће посматрачев идентификациони документ са фотографијом како би утврдио да се име посматрача налази на акредитацији.
- б) Предсједник бирачког одбора записаће име посматрача, назив субјекта који га је акредитовао и његов број акредитације у Записник о раду бирачког одбора, биљежећи вријеме када је посматрач стигао и вријеме када је посматрач напустио бирачко мјесто. Предсједник бирачког одбора задржаће идентификациони документ до тренутка када посматрач напушта бирачко мјесто. Приликом боравка на бирачком мјесту посматрач је обавезан да носи акредитацију.

1.3. Подношење примједби посматрача на рад бирачког одбора

Ако примијети неправилности у раду бирачког одбора, посматрач има право у Записник о раду бирачког одбора да унесе своје мишљење или примједбе на процес гласања које потписује лично (мишљење или примједба која није потписана лично неће бити разматрана). Посматрач може да ставља образложене примједбе на рад бирачких одбора у писаној форми које се прилажу уз 37, о чему предсједник бирачког одбора издаје потврду о предаји примједби, а о чему може да обавијести и локалну изборну комисију (овај случај предсједник је дужан посебно евидентирати у 37). Посматрач има право да тражи копију Записника о раду бирачког одбора.

1.4. Удаљавање посматрача са бирачког мјеста

Ако посматрач током посматрања омета изборни процес, предсједник бирачког одбора у поступку удаљавања посматрача са бирачког мјеста треба да претходно опомене посматрача који омета изборни процес и предузетиме све друге расположиве мјере и радње да ометање престане, а ако настави с

ометањем, бирачки одбор може да одлучи да посматрача удаљи са бирачког мјеста, о чему предсједник обавезно обавјештава локалну изборну комисију.

1.5. Изглед акредитација акредитованих посматрача

BOSNA I HERCEGOVINA CENTRALNA IZBORNA KOMISIJA SREDIŠNJE IZBORNO POVJERENSTVO		БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА ЦЕНТРАЛНА ИЗБОРНА КОМИСИЈА	
Име: _____	ПС- _____	Посматрач, у току посматрања изборног процеса, неће ометати изборне активности и поштиват ће тајност гласања. За вријеме посматрања изборних активности, посматрач ће носити службену акредитацију и неће носити било каква обиљежја или ознаке које га повезују с одређеном политичком партијом, коалицијом, листом независних кандидата, независним кандидатом и кандидатом са посебне листе кандидата припадника националних мањина.	
Презиме: _____			
Право посматрања према одлуци ЦИК БиХ бр. _____			
Датум: _____			
Овјерава: _____	МП		

Слика 1. Изглед лица и наличја акредитације за посматраче који су представници политичких субјеката (бијела). Акредитације овјерава и издаје локална изборна комисија на основу листе политичких субјеката коју је одобрила Централна изборна комисија БиХ.

BOSNA I HERCEGOVINA CENTRALNA IZBORNA KOMISIJA SREDIŠNJE IZBORNO POVJERENSTVO		БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА ЦЕНТРАЛНА ИЗБОРНА КОМИСИЈА	
Име: _____	ПУ- _____	Посматрач, у току посматрања изборног процеса, неће ометати изборне активности и поштиват ће тајност гласања. За вријеме посматрања изборних активности, посматрач ће носити службену акредитацију и неће носити било каква обиљежја или ознаке које га повезују с одређеном политичком партијом, коалицијом, листом независних кандидата, независним кандидатом и кандидатом са посебне листе кандидата припадника националних мањина.	
Презиме: _____			
Право посматрања према одлуци ЦИК БиХ бр. _____			
Датум: _____			
Овјерава: _____	МП		

Слика 2. Изглед лица и наличја акредитације за посматраче који су представници удружења (сива). Акредитације овјерава и издаје локална изборна комисија на основу листе удружења коју је одобрила Централна изборна комисија БиХ.

BOSNA I HERCEGOVINA CENTRALNA IZBORNA KOMISIJA SREDIŠNJE IZBORNO POVJERENSTVO		БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА ЦЕНТРАЛНА ИЗБОРНА КОМИСИЈА	
Name: _____	МР- _____	While observing the electoral process, the observer shall not disturb the electoral activities and he/she shall respect the secrecy of voting. While observing electoral activities, an observer shall wear the official accreditation card and shall not wear any insignia or markings which affiliate him/her with a specific political party, coalition, list of independent candidates, an independent candidate, and a candidate from a separate list of candidates representatives of national minorities.	
Surname: _____			
Right to observe as per BiH CEC Decision No : _____			
Date: _____			
Approved by: _____	Stamp		

Слика 3. Изглед лица и наличја акредитације за међународне посматраче (роза). Акредитације овјерава и издаје Централна изборна комисија БиХ.

ДИО 3.

БИРАЧКО МЈЕСТО

- РЕДОВНО БИРАЧКО МЈЕСТО
- БИРАЧКО МЈЕСТО ЗА ГЛАСАЊЕ У ОДСУСТВУ
- БИРАЧКО МЈЕСТО ОВЛАШТЕНО ЗА ИЗДАВАЊЕ НЕПОТВРЂЕНИХ ГЛАСАЧКИХ ЛИСТИЋА
- МОБИЛНИ ТИМ

3. БИРАЧКО МЈЕСТО

Локалне изборне комисије, у правилу, формирају три типа бирачких мјеста, и то:

- > **редовна бирачка мјеста** на којим бирачко право остварују бирачи који гласају за основну изборну јединицу тренутног пребивалишта / боравишта,
- > **бирачка мјеста за гласање у одсуству** на којим бирачко право остварују расељена лица код којих се основна изборна јединица за коју гласају разликује од основне изборне јединице тренутног пребивалишта, и
- > **бирачко мјесто за гласање непотврђеним гласачким листићима** на којим бирачко право могу да остваре бирачи који су уписани у извод из Централног бирачког списка за гласање изван БиХ, а на дан одржавања избора затекну се у земљи, као и редовни бирачи који се не налазе на закљученом изводу из Централног бирачког списка, а посједују важећи идентификациони документ из Поглавља IV овог приручника.

1. ОБИЉЕЖЈА И ОБЕЗБЈЕЂЕЊЕ ПРОСТОРА НА БИРАЧКОМ МЈЕСТУ

1.1. Бирачко мјесто и обиљежја

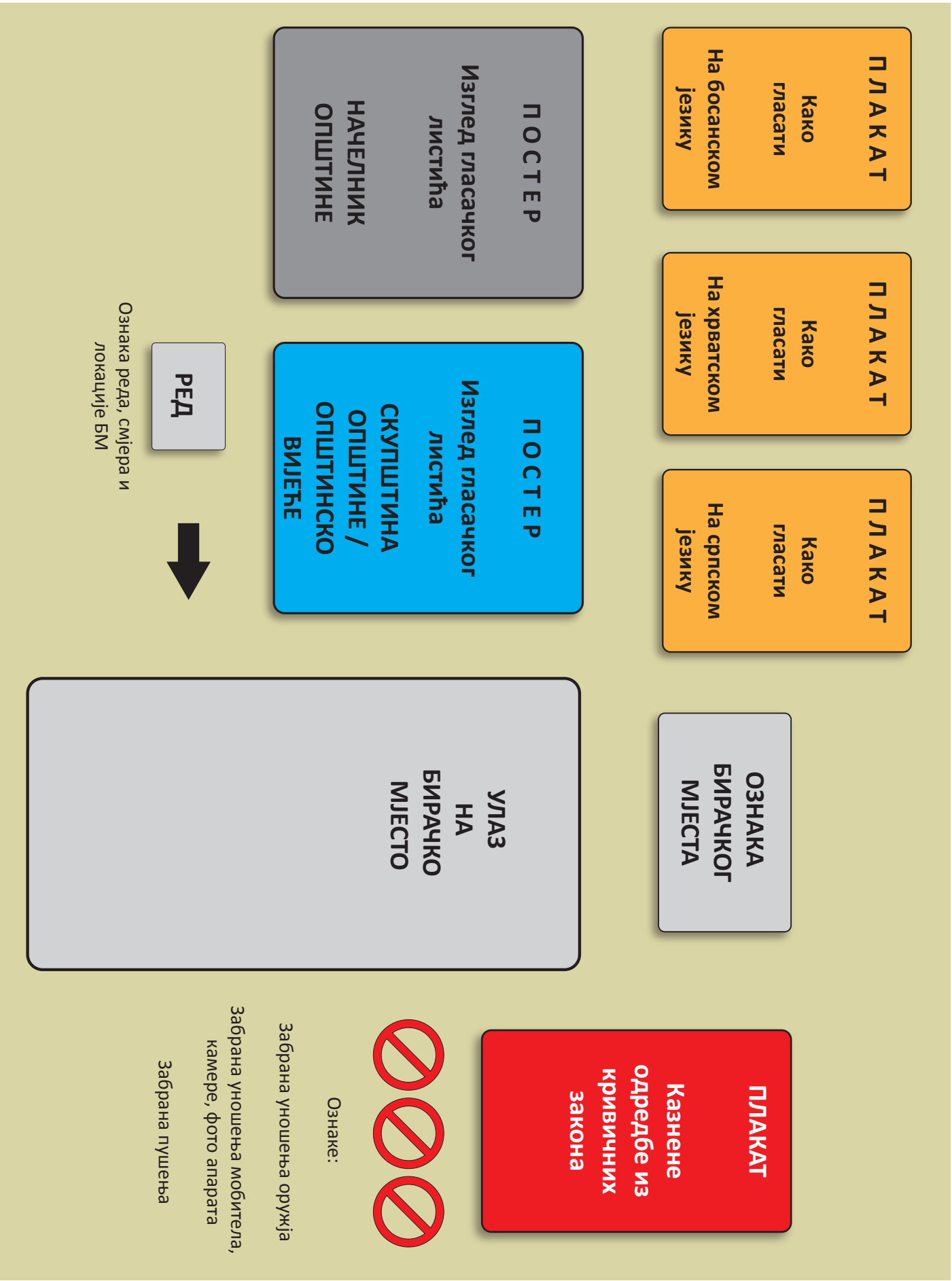
- а. Под бирачким мјестом и његовом околином сматра се само бирачко мјесто, као и простор у кругу од 50 метара од улаза у зграду у којој се налази бирачко мјесто.
- б. На бирачком мјесту и његовој околини могу да се постављају само званична обиљежја избора која пропише Централна изборна комисија БиХ и која се посредством локалне изборне комисије достављају бирачком одбору. Званична обиљежја избора су:
 - плакати с изгледом гласачких листића на којима се гласа;
 - плакати с путама о начину гласања и плакати с информативним садржајима за бираче;
 - плакат с изводима из кривичних закона.

1.2. Обезбјеђење простора одређеног за бирачко мјесто

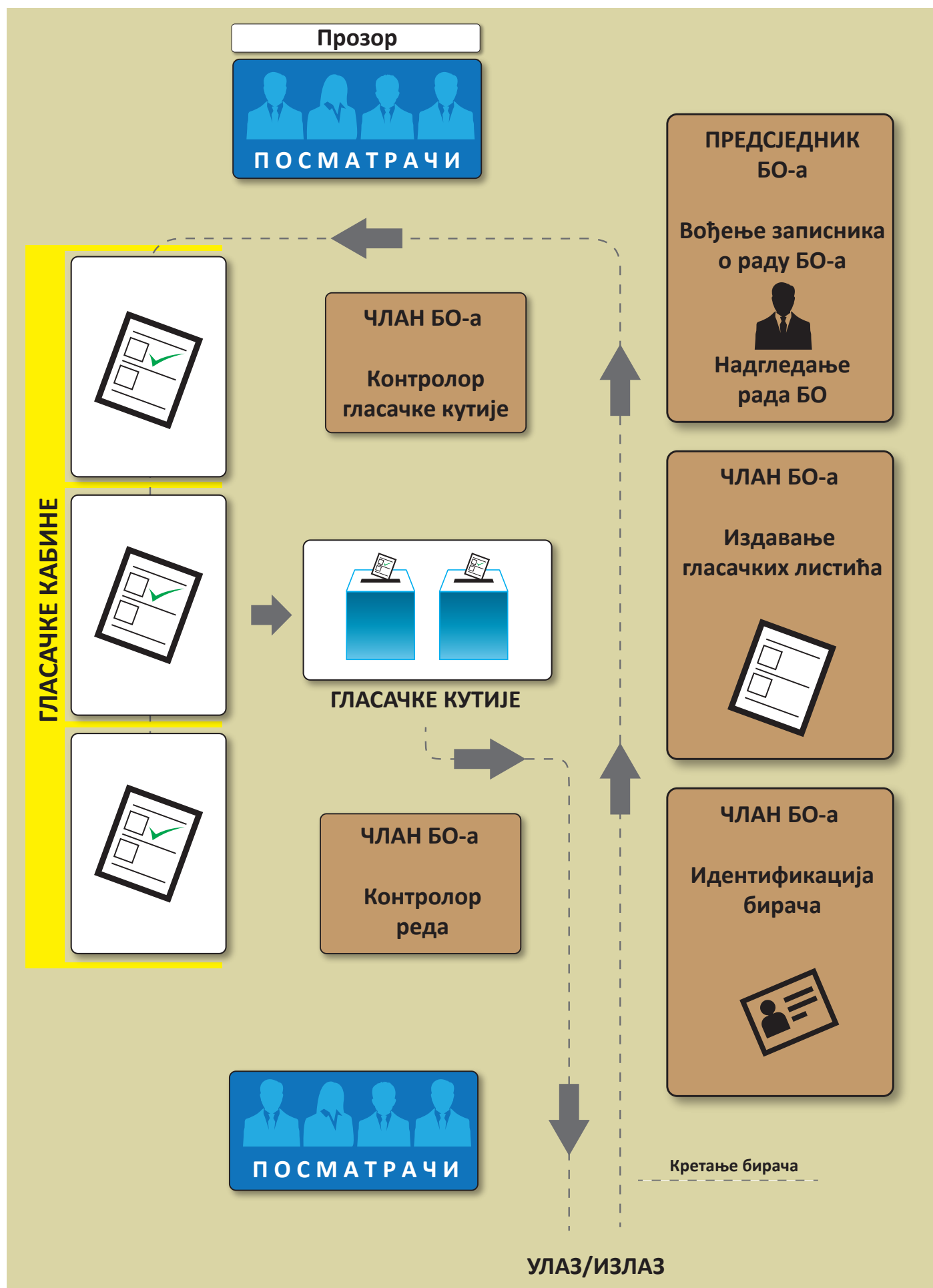
- Локалне изборне комисије дужне су најкасније 12 сати прије дана одржавања избора обезбиједити да простор који је одређен за бирачко мјесто буде припремљен за отварање.
- Ако бирачки одбор примијети да постоје запреке које онемогућавају да инвалидна лица приступе бирачком мјесту, а запреке могу да се отклоне, може од локалне изборне комисије да тражи отклањање таквих запрека, односно стварање услова да инвалидна лица приступе бирачком мјесту.

- > На бирачком мјесту и у његовој околини забрањено је ношење и показивање оружја и опасних предмета, кориштење фот оапарата, камера, мобитела или других средстава којима може да се снима или испоручи звучни, видео или текстуални садржај на бирачком мјесту, од тренутка преузимања гласачких листића па до напуштања бирачког мјеста.
- > У случају да бирач употреби неко од наведених средстава током боравка на бирачком мјесту или током гласања, бирачки одбор ће то евидентирати у Записник о раду бирачког одбора, уз навођење личних идентификационих података о бирачу, као и прецизан опис кориштења средстава те о том случају обавијестити локалну изборну комисију.
- > На бирачком мјесту и у његовој околини, такође, није дозвољено пушење, као ни доношење и истицање обиљежја и симбола с политичком конотацијом.
- > Бирачки одбор поставља на видном мјесту ознаке забране за претходно наведене радње.

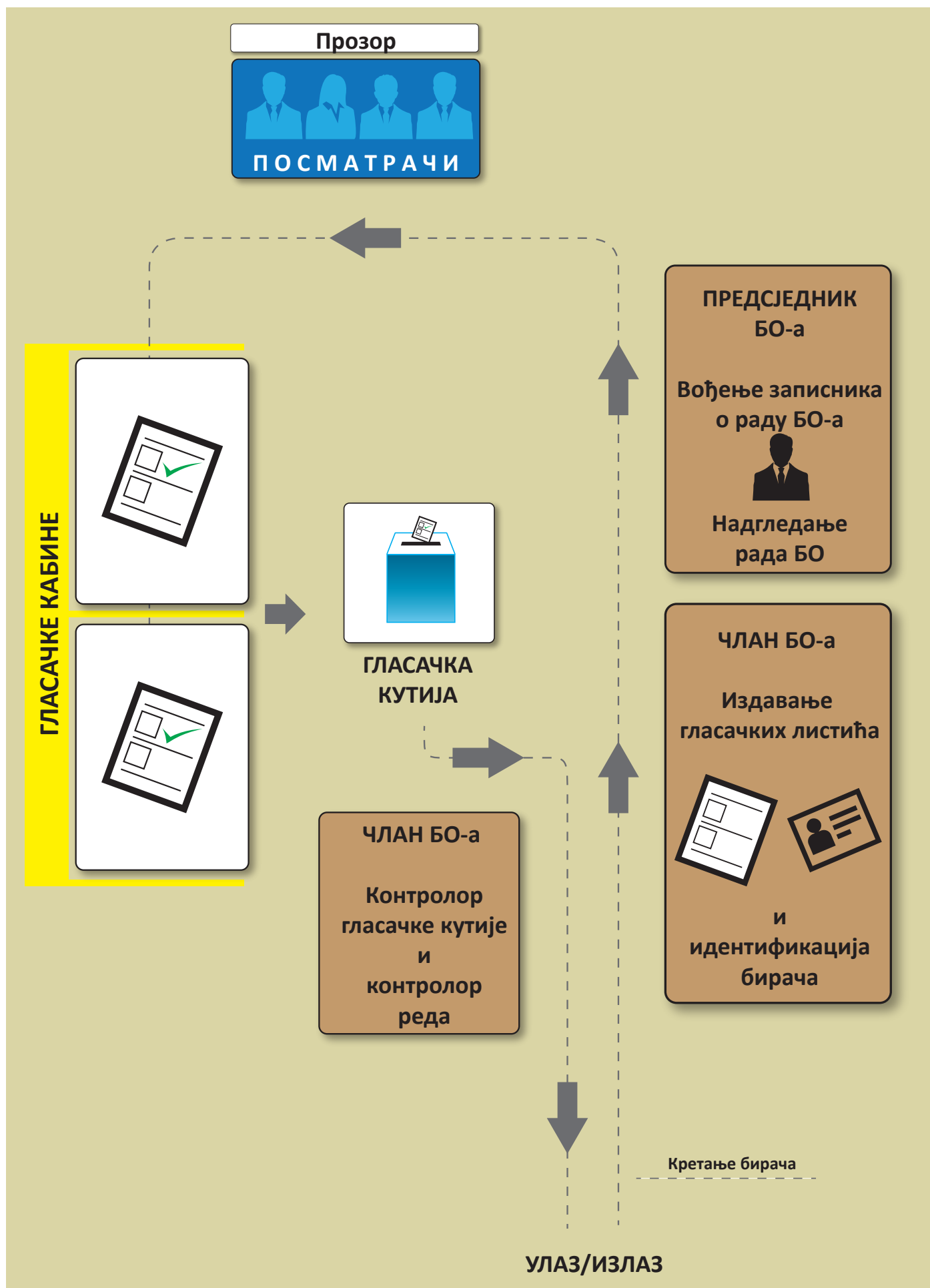
2.1 Уређење улаза и унутрашњег простора бирачког мјеста

Слика 4. Шематски приказ уређења улаза на бирачко мјесто — примјер

Слика 5. Шематски приказ уређења бирачког мјеста
(бирачки одбор који се састоји од пет чланова) — примјер

Слика 6. Шематски приказ уређења бирачког мјеста
(бирачки одбор који се састоји од три члана) — примјер

4-а РЕДОВНО БИРАЧКО МЈЕСТО

1. ДАН УОЧИ ИЗБОРА

- 1.1. Локална изборна комисија ће дан прије, а најкасније 12 сати прије отварања бирачких мјеста, доставити бирачком одбору изборни материјал, и то:
 - извод из Централног бирачког списка за одређено бирачко мјесто;
 - одговарајући број гласачких листића;
 - одговарајући број гласачких кутија;
 - сет образаца за бирачко мјесто;
 - кандидатске листе, односно плакате са изгледом гласачких листића на којима се гласа у тој изборној јединици;
 - плакате с упутствима о начину гласања и информативним садржајима за бираче;
 - Записник о раду бирачког одбора — ЗАРБО;
 - потрошни материјал према спецификацији из Обрасца 31 Записника, неопходан за процес гласања и бројања гласачких листића.
- 1.2. Бирачки одбор приликом преузимања изборног материјала обавезно провјерава да ли је изборни материјал који је примио од локалне изборне комисије комплетан и у исправном стању, што уписује у Образац 31 Записника, као и начин складиштења оригинално преузетог изборног материјала од момента преузимања до момента почека рада бирачког одбора. Ако бирачки одбор утврди да изборни материјал није комплетан, одмах о томе обавјештава локалну изборну комисију која је обавезна да у контакту с Централном изборном комисијом БиХ отклони све недостатке у најкраћем року.
- 1.3. Након примљеног изборног материјала, предсједник и чланови бирачког одбора провјеравају простор који је предвиђен за бирачко мјесто и отклањају евентуалне недостатке који утичу на законитост рада бирачког одбора. Запажање о стању бирачког мјеста уписује се у Образац 32 Записника. Предсједник и чланови бирачког одбора одговорни су за безбједност бирачког материјала на бирачком мјесту од тренутка пријема материјала па до завршетка свих својих дужности након затварања бирачког мјеста, окончања процеса бројања и предаје гласачког материјала локалној изборној комисији.
- 1.4. Бирачки одбор уклања са бирачког мјеста све ознаке и обиљежја која упућују на политичке субјекте, вјерске симболе, као и остале ознаке које могу да имјеу дискриминационо значење.
- 1.5. Бирачки одбор испред просторије у којој се налази бирачко мјесто поставља:
 - ознаку бирачког мјеста, улаза и излаза, смјера локације бирачког мјеста;
 - ознаку забране уношења оружја, забране пушења, забране кориштења фото апарата и мобитела;
 - плакате како гласати и како изгледају гласачки листићи;
 - плакат са изводима из кривичних закона.
- 1.6. Предсједник и чланови бирачког одбора уређују бирачко мјесто тако да се омогући несметан проток бирача на бирачком мјесту.
- 1.7. Предсједник бирачког одбора приликом отварања бирачког мјеста дужан је, у складу с прописом Централне изборне комисије БиХ, одредити дужности сваком члану бирачког одбора, односно одредити који ће члан бирачког одбора да буде задужен за контролу реда, идентификацију, издавање гласачких листића и за контролу гласачке кутије и евидентирати их у дијелу Записника о раду бирачког одбора предвиђеном за уношење наведених података.

Подсјетник изборних радњи

1. Да ли је простор који је одређен за бирачко мјесто припремљен за отварање и уређен на начин како је то прописано (обезбјеђен несметан проток бирача итд.)? ☐
2. Да ли су с бирачког мјеста, у кругу од 50 метара од улаза у зграду у којој се налази бирачко мјесто, уклоњене све ознаке и обиљежја која упућују на политичке субјекте, вјерске симболе као и остале ознаке које могу да имају дискриминационо значење? ☐
3. Да ли је на улазу на бирачко мјесто постављена ознака бирачког мјеста, смјера локације бирачког мјеста, забране уношења оружја, забране пушења и кандидатске листе? ☐
4. Да ли је локална изборна комисија прије отварања бирачког мјеста доставила бирачком одбору предвиђени изборни материјал? ☐
5. Да ли су предсједник и чланови бирачког одбора попунили Записник о раду бирачког одбора на дан уочи одржавања избора — ЗАРБО I, на начин како је то предвиђено? ☐

2. ПРИЈЕ ОТВАРАЊА БИРАЧКОГ МЈЕСТА**06:00**

- 2.1. Сви чланови бирачког одбора морају да дођу на бирачко мјесто најмање сат времена прије почетка гласања. У том временском периоду само чланови бирачког одбора и посматрачи могу да буду присутни на бирачком мјесту. Сви чланови бирачког одбора или њихови замјеници морају да буду присутни током цијелог процеса гласања, укључујући утврђивање резултата гласања.
- 2.2. Бирачки одбор одређује мјесто за сваку гласачку кабину, водећи рачуна да нико унутар или изван бирачког мјеста не може да види бирача док гласа. Отвор гласачке кабине треба да буде окренут према зиду. Изузетно, ако није могуће гласачку кабину поставити поред зида, може да се постави поред прозора тако да се прозор покрије и да се онемогући поглед извана у гласачку кабину.
- 2.3. Прије почетка гласања предсједник, односно чланови бирачког одбора:
 - уписују своја имена у Записник и потписују се у дијелу Записника који је за то предвиђен;
 - исписују све неопходне податке на коверте, односно пакете;
 - предсједник уписује у Образац за бројно стање број бирача који су уписани у извод из Централног бирачког списка;
 - ручно броје примљене гласачке листиће за сваки изборни ниво те предсједник уписује у Образац за бројно стање укупан број примљених гласачких листића;
 - показују празну гласачку кутију, након чега на њу стављају пластичне печате;
 - предсједник у Образац за бројно стање уписује серијске бројеве печата гласачке кутије;
 - постављају запечаћену гласачку кутију на мјесто гдје је сви присутни могу да виде;
 - предсједник уписује у Образац 34 Записника вријеме отварања бирачког мјеста;
 - предсједник провјерава посматрачев идентификациони документ с фотографијом који задржава до тренутка када посматрач напушта бирачко мјесто, утврђује да ли се име посматрача налази на акредитацији и у Образац 35 Записника уписује име посматрача, назив субјекта који га је акредитовао, број његове акредитације, вријеме када је посматрач стигао и вријеме када је посматрач напустио бирачко мјесто;
 - редсједник упућује посматраче на мјесто гдје могу да сједну и посматрају изборне активности те их упозорава да се не могу мијешати у изборни процес нити да гледају у гласачку кабину, али могу да постављају питања у вези с изборним процесом;
 - предсједник бирачког одбора одређује дужности сваком члану бирачког одбора и евидентира их у дијелу Записника предвиђеном за уношење наведених података.

3. ОТВАРАЊЕ БИРАЧКОГ МЈЕСТА**07:00**

- 3.1. Сва бирачка мјеста почињу радити у 07.00 часова, а затварају се у 19.00 часова.**
- 3.2. Предсједник и чланови бирачког одбора, ако им се имена налазе на изводу из Централног бирачког списка за то бирачко мјесто, гласају непосредно после отварања бирачког мјеста. Предсједнику и члановима бирачког одбора који нису уписани у извод из Централног бирачког списка за то бирачко мјесто биће омогућено да буду одсутни с бирачког мјеста онолико времена колико им буде потребно да могу да оду на бирачко мјесто гдје су уписани у извод из Централног бирачког списка и гласају.
- 3.3. Ако бирачко мјесто из оправданих разлога није отворено на вријеме, а кашњење је трајало до три сата, гласање на том бирачком мјесту ће да се продужи за онолико времена колико је трајало кашњење, о чему одлучује предсједник. Ако је кашњење трајало дуже од три часа, о дужини времена за које се гласање продужава одлучује локална изборна комисија. Предсједник у најкраћем року обавјештава локалну изборну комисију о разлогу због којег је дошло до кашњења у отварању бирачког мјеста или до прекида гласања на бирачком мјесту.

Подсјетник изборних радњи

1. Да ли су сви чланови бирачког одбора дошли на вријеме на бирачко мјесто(најмање сат времена прије отварања бирачког мјеста)? ☐
2. Да ли је предсједник бирачког одбора одредио који ће члан бирачког одбора бити задужен за контролу реда, идентификацију, издавање гласачких листића и контролу гласачке кутије? ☐
3. Да ли је одређено мјесто за сваку гласачку кабину тако да нико унутар или ван бирачког мјеста не може да види бирача док гласа? ☐
4. Да ли је предсједник бирачког одбора започео вођење Записника о раду бирачког одбора на дан одржавања избора — Образац ЗАРБО II и попуњавање Обрасца за бројно стање, на начин како је то предвиђено? ☐
5. Да ли је предсједник бирачког одбора евидентирао присутне посматраче, на начин како је то прописано и упутио их на мјесто гдје могу да сједну и посматрају изборне активности? ☐
6. Да ли су обављене друге радње које су предвиђене прије отварања бирачког мјеста (пребројавање гласачких листића, показивање празне гласачке кутије, печатење гласачке кутије итд.)? ☐
7. Да ли су предсједник и чланови бирачког одбора, ако им се имена налазе на изводу из Централног бирачког списка за то бирачко мјесто, гласали прије него што први бирач дође на бирачко мјесто? ☐

4. ПРОЦЕДУРЕ ГЛАСАЊА

4.1. Тајност гласања

а) Испуњавање гласачког листића на бирачком мјесту је тајно, гласање је лично.

- > У гласачкој кабини у исто вријеме смије да се налази само једно лице, осим ако се ради о бирачима који су слијепи, неписмени или физички неспособни (види: “Помоћ другог лица приликом гласања”).
- > **Предсједник и чланови бирачког одбора дужни су да обезбиједје тајност гласања и онемогуће да неко лице гласа умјесто другог лица под његовим именом или да поново гласа.**
- > **Лице које злоупотреби бирачко право или учини изборну превару сносиће кривичну одговорност (види: 8. КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ).**

б) Ниједно лице не смије да омета бирача који испуњава гласачке листиће нити смије да тражи од њега било какве информације о томе за кога жели да гласа, за кога гласа или за кога је гласао, нити смије да спречава или покуша да спријечи некога у остваривању његовог бирачког права.

4.2. Важећи документ за идентификацију

- За утврђивање идентитета бирача служи један од сљедећих важећих докумената са фотографијом:

лична карта

, пасош

или возачка дозвола

- Ако је бирач промијенио име, обавезан је, уз једну од наведених личних исправа, дати на увид и рјешење о промјени имена које је издао надлежни орган.

4.3. Идентификација бирача и издавање гласачког листића

- а) Приликом уласка на бирачко мјесто ради гласања сваки бирач мора да предочи један од важећих личних докумената. Члан бирачког одбора задужен за идентификацију дужан је да утврди да ли изглед бирача одговара фотографији бирача на идентификационом документу и упоредити јединствени матични број бирача (ЈМБ) на идентификационом документу са јединственим матичним бројем који се налази у изводу из коначног Централног бирачког списка поред имена бирача. Након што бирач докаже свој идентитет и његово име буде пронађено у изводу из Централног бирачког списка, бирач се потписује идентично као на идентификационом документу поред свог имена у изводу из Централног бирачког списка, о чему је члан бирачког одбора дужан да га упозори и за то је одговоран.
- б) Када бирач буде идентификован и потпише се у извод из Централног бирачког списка, члан бирачког одбора издаје му гласачке листиће и одмах га упућује према једној од слободних гласачких кабина како би попунио гласачке листиће.
- в) Након попуњавања гласачких листића бирач их пресавија тако да се заштити тајност гласа и сваки појединачно убацује у гласачку кутију. Члан бирачког одбора задужен за контролу гласачке кутије води рачуна да сви гласачки листићи буду убачени у гласачку кутију.

У случају да бирач не убади све гласачке листиће који су му издати на бирачком мјесту, члан бирачког одбора задужен за контролу гласачке кутије упозориће га да је обавезан да то уради. Ако се бирач оглуши на ово упозорење, предсједник бирачког одбора ће у Записник о раду бирачког одбора да евидентира овај случај, записујући и податке с идентификационог документа бирача.

У случају да бирач покуша у гласачку кутију убаци гласачки листић који се по боји или на други начин (нпр. на наличју садржи ознаку “ПУТЕМ ПОШТЕ” и др.) разликује од оригиналних гласачких листића који се издају на бирачким мјестима, обавијестиће о томе предсједника бирачког одбора, који ће тај гласачки листић одузети бирачу. Предсједник бирачког одбора ће у Записник о раду бирачког одбора да евидентира овај случај, записујући и податке с идентификационог документа бирача.

О наведеним случајевима предсједник бирачког одбора одмах обавјештава локалну изборну комисију.

- г) Ако се име бирача не налази на изводу из Централног бирачког списка, бирач се упућује у сједиште локалне изборне комисије да му се утврди на којем бирачком мјесту бирач треба да гласа.

4.4. Оштећени гласачки листић

Под оштећеним гласачким листићем подразумијева се физички оштећен или погрешно попуњен гласачки листић. У случају да бирач оштети свој гласачки листић, издаје му се други гласачки листић, ако члану бирачког одбора врати оштећени гласачки листић. Члан бирачког одбора задужен за издавање гласачких листића уписује ријеч “оштећен” преко враћеног гласачког листића и улаже га у за то предвиђену коверту. Члан бирачког одбора издаје бирачу други гласачки листић.

4.5. Помоћ другог лица

- а) Бирач који је слијеп, неписмен или физички неспособан је лице коме је потребна помоћ другог лица приликом потписивања извода из Централног бирачког списка и гласања. Кад је бирач слијеп, неписмен или физички неспособан, предсједник одобрава да му друго лице, које изабере бирач, помогне гласати. То лице не смије бити члан бирачког одбора нити акредитирани посматрач. Лице које помаже бирачу да гласа, написаће своје име штампаним словима у изводу из Централног бирачког списка поред имена бирача коме је помагао и потписати се. Члан бирачког одбора уписује у дио предвиђен за потпис “ХХ”, број идентификационог документа бирача који гласа и бирача који му помаже поред његовог потписа. Лице које помаже другом бирачу гласати не мора да буде уписано у Централни бирачки список. Једно лице може да помаже само једном бирачу.
- б) Физички неспособни бирачи су и они бирачи који дођу до бирачког мјеста, али не могу да уђу. Друго лице које тај бирач изабере, доноси важећи идентификациони документ физички неспособног бирача на бирачко мјесто и изјављује да бирач не може да уђе на бирачко мјесто. Члан бирачког одбора задужен за идентификацију провјерава да ли је име физички неспособног бирача уписано у извод из Централног бирачког списка. Ако је име тог бирача уписано у извод из Централног бирачког списка, члан бирачког одбора, након што обавијести предсједника, одлази према физички неспособном бирачу с Обрасцем 36 Записника, гласачким листићима, оловком и ковертом. Члан бирачког одбора уписује име и личне податке физички неспособног бирача с бројем идентификационог документа. Физички неспособни бирач потписује се поред тих података и попуњава гласачке листиће које ставља у предвиђену коверту. Лице које је физички неспособни бирач изабрао, односи коверту с гласачким листићима до гласачке кутије, отвара је и ставља гласачке листиће у њу. Члан бирачког одбора уписује у дио предвиђен за потпис, поред имена физички неспособног бирача, број идентификационог документа тог бирача. Лице које помаже физички неспособном бирачу уписује своје име штампаним словима поред имена физички неспособног бирача у извод из Централног бирачког списка и потписује се.

4.6. Припадници полиције

Припадницима полиције када улазе на бирачко мјесто и у његовој околини није дозвољено ношење оружја за које су задужени, осим у случају ако се захтијева помоћ полиције за одржавање мира и реда на бирачком мјесту.

4.7. Ометање процеса гласања и удаљавање с бирачког мјеста

- а) Предсједник бирачког одбора може с бирачког мјеста и из његове околине удаљити свако лице које нарушава ред. Свако удаљавање с бирачког мјеста треба забиљежити у Образац 38 Записника.
- б) Ако на бирачком мјесту постоји опасност за ред и мир, ако дође до насиља или се открије оружје или опасни предмети, предсједник бирачког одбора ће у складу са својим дужностима и одговорношћу:
 - отклонити опасност, насиље, оружје или опасне предмете с бирачког мјеста;
 - ако се опасност, насиље, оружје или опасни предмети не могу одмах да отклоне, прекинути гласање за онолико времена колико је потребно да се поново успостави ред и мир на бирачком мјесту;
 - након прекида гласања и поново успостављеног реда и мира, поступити како је наведено у овом приручнику у наслову “Процедуре гласања”.
- в) Ако се ред на бирачком мјесту наруши, предсједник бирачког одбора може да захтијева помоћ полиције или снага сигурности изван бирачког мјеста како би се поново успоставио ред и мир на бирачком мјесту. Гласање се прекида док се на бирачком мјесту налазе припадници полиције или снага сигурности. О свим појавама ометања гласања и нарушавања реда на бирачком мјесту предсједник бирачког одбора обавјештава локалну изборну комисију.

4.8. Присутство представника медија на бирачком мјесту

- а) Ако представници новинских, радијских, електронских или телевизијских медија желе да уђу на бирачко мјесто с циљем извјештавања јавности о току гласања на том бирачком мјесту, предсједник бирачког одбора одобриће им присуство на бирачком мјесту онолико дуго колико је потребно да се припреми кратко извјештавање.
- б) Предсједник бирачког одбора обавијестиће представнике медија да приликом боравка на бирачком мјесту ни на који начин не смију да ремете ток гласања нити да угрозе тајност гласања и информише их о утврђеним правилима понашања на бирачком мјесту.
- в) Ако представници медија ометају процес гласања и крше утврђена правила понашања на бирачком мјесту или крше ред на бирачком мјесту, предсједник бирачког одбора поступиће на начин описан у тачки 4.7.

Подсјетник изборних радњи

1. Да ли је бирачко мјесто отворено на вријеме, а ако није, да ли је о кашњењу обавијештена локална изборна комисија на начин како је то прописано? ☐
2. Да ли је предсједнику и члановима бирачког одбора који нису уписани у извод из Централног бирачког списка за то бирачко мјесто омогућено да буду одсутни с бирачког мјеста онолико времена колико им је потребно да могу да оду на бирачко мјесто гдје су уписани у извод из Централног бирачког списка и обаве гласање? ☐

3. Да ли бирачки одбор води рачуна да се гласање бирача обавља на законит начин, односно:

- да ли се поштује тајност гласања, тј. да ли се у гласачкој кабинџи у исто вријеме налази само једно лице; ☐
- да ли се онемогућава да неко лице гласа умјесто другог лица под његовим именом или да поново гласа; ☐
- да ли се води рачуна да ниједно лице не омета бирача који испуњава гласачке листиће, тражи од њега било какве информације о томе за кога жели да гласа, за кога гласа или за кога је гласао, спречава или покушава да спрџечи некога у остваривању његовог бирачког права? ☐

4. Да ли предсједник и чланови бирачког одбора обављају своје дужности на начин како је то прописано, односно:

- предсједник бирачког одбора — руководи радом бирачког одбора и са члановима бирачког одбора одговора за законитост рада на бирачком мјесту; одржава интегритет процеса гласања, одржава ред и мир на бирачком мјесту и његовој околини; попуњава потребне обрасце; обезбјеђује да на бирачком мјесту не буде оружја или опасних предмета; помаже бирачима којима треба додатно објашњење о процесу гласања; рјешава сва питања која се односе на идентификацију и право гласа бирача; евидентира у Записник о раду бирачког одбора на дан одржавања избора — Образац ЗАРБО II — вријеме и околности свих изнимних догађаја на бирачком мјесту те води рачуна да Записник садржи све потребне податке; ☐
- члан бирачког одбора задужен за контролу реда — обезбјеђује контролу протока бирача на бирачком мјесту и не дозвољава да се на бирачком мјесту ствара непотребна гужва; ☐
- члан бирачког одбора задужен за идентификацију — провјерава идентитет бирача; проналази бирачево име у изводу из коначног Централног бирачког списка; упозорава бирача да се мора потписати идентично као на идентификационом документу; обезбјеђује да се бирач потпише поред свог имена у изводу из коначног Централног бирачког списка; наглас чита име бирача који се потписао у извод из коначног Централног бирачког списка; ☐
- члан бирачког одбора задужен за издавање гласачких листића — издаје гласачке листиће; објашњава како треба исправно да испуни гласачке листиће; упућује бирача према слободној гласачкој кабинџи; ☐
- члан бирачког одбора задужен за контролу гласачке кутије — упућује бирача да убаци гласачке листиће у гласачку кутију и напусти бирачко мјесто; обезбјеђује да ниједан бирач не напусти бирачко мјесто док у гласачку кутију не убаци гласачке листиће; обезбјеђује да се само гласачки листићи убацују у гласачку кутију? ☐

5. Да ли је на бирачком мјесту било ометања гласања и ако јесте, да ли је предсједник поступио на начин да:

- отклони опасност, насиље, оружје или опасне предмете с бирачког мјеста; прекине гласање ако се опасност, насиље, оружје или опасни предмети не могу одмах да отклоне за онолико времена колико је потребно да се поново успостави ред и мир на бирачком мјесту, а ако се ред на бирачком мјесту наруши, захтијева помоћ полиције или снага безбједности изван бирачког мјеста како би се поново успоставио ред и мир на бирачком мјесту? ☐

6. Да ли је било прекида у гласању и ако јесте да ли је о томе обавјештена локална изборна комисија на начин како је то прописано? ☐

5. ЗАТВАРАЊЕ БИРАЧКОГ МЈЕСТА**19:00**

а) Бирачима који су у реду за гласање у тренутку затварања бирачког мјеста одобрава се гласање. Процедура затварања за редовна бирачка мјеста и за бирачка мјеста за гласање у одсуству је:

- предсједник објављује 15 минута прије затварања бирачког мјеста свим присутним унутар и испред бирачког мјеста вријеме затварања бирачког мјеста;
- члан бирачког одбора задужен за контролу реда у вријеме затварања бирачког мјеста стаје на крај реда како би се обезбиједило да се ниједно лице не прикључи након затварања бирачког мјеста, а одмах након што посљедњи бирач из реда гласа затвара врата;
- предсједник у Образац 38 Записника уписује вријеме затварања бирачког мјеста;
- предсједник затвара отвор гласачке кутије самољепљивом траком и потписује је.

б) Приликом затварања бирачког мјеста предсједник у Образац 35 Записника евидентира присутне акредитиране посматраче.

- > Предсједник бирачког одбора обавезан је да, према распореду који утврди Централна изборна комисија БиХ, локалној изборној комисији доставља информације и податке о томе:
- да ли је бирачко мјесто отворено на вријеме;
 - да ли је наконведеног гласања бирача бирачко мјесто затворено на вријеме;
 - колико је бирача на бирачком мјесту гласало и то најмање два пута током дана избора, као и у додатним терминима ако то локална изборна комисија затражи.

Подсјетник изборних радњи

1. Да ли је бирачима који су у реду за гласање у тренутку затварања бирачког мјеста одобрено да гласају, односно да ли је приликом затварања бирачког мјеста проведена сљедећа процедура:

- предсједник, 15 минута прије затварања бирачког мјеста, објављује свим м унутар и испред бирачког мјеста вријеме затварања бирачког мјеста; ☐
- предсједник одређује једног члана бирачког одбора да у вријеме затварања бирачког мјеста стане на крај реда како би се обезбиједило да се ниједно лице не прикључи након затварања бирачког мјеста; ☐
- члан бирачког одбора затвара врата одмах након што посљедњи бирач из реда гласа; ☐
- предсједник у Записник о раду бирачког одбора на дан одржавања избора – Образац ЗАРБО II уписује вријеме затварања бирачког мјеста; ☐
- предсједник затвара отвор гласачке кутије самољепљивом траком и потписује је? ☐

2. Да ли је предсједник бирачког одбора приликом затварања бирачког мјеста евидентирао присутне акредитиране посматраче на начин како је то прописано? ☐

3. Да ли је предсједник бирачког одбора након затварања бирачког мјеста евидентирао све податке у Обрасцу за бројно стање? ☐

6. ПОПУЊАВАЊЕ ОБРАСЦА ЗА БРОЈНО СТАЊЕ - БРОЈАЊЕ И ПАКОВАЊЕ НЕИСКОРИШТЕНИХ И ОШТЕЋЕНИХ ГЛАСАЧКИХ ЛИСТИЋА

Након затварања бирачког мјеста у присуству акредитованих посматрача предсједник и чланови бирачког одбора:

- а) броје и уписују укупан број преосталих неискоришћених гласачких листића за сваки изборни ниво у Образац за бројно стање и пакују их у оригиналну кутију;
- б) броје и уписују у Образац за бројно стање укупан број потписа гласача с извода из Централног бирачког списка;
- в) уписују укупан број оштећених гласачких листића за сваки изборни ниво и пакују их у одговарајући коверат и
- г) предсједник и чланови бирачког одбора потписују Образац за бројно стање.

Попуњавање Обрасца за бројно стање и паковање неискоришћених и оштећених гласачких листића завршава се прије отварања гласачке кутије са искоришћеним гласачким листићима.

Неискоришћени гласачки листићи упаковани у оригиналне кутије и коверта с оштећеним гласачким листићима пакују се у провидну заштитну врећу, посебно за сваки изборни ниво. Бирачки одбор је дужан да на сваку заштитну врећу упише шифру бирачког мјеста и ознаку изборног нивоа.

> У Обрасцу за бројно стање нису предвиђени и не смију да се налазе подаци о броју неважећих гласачких листића који се евидентирају у Образац за збирне резултате – ЗР.

ОБРАЗАЦ ЗА БРОЈНО СТАЊЕ (РЕДОВНО БИРАЧКО МЈЕСТО)		НАЗИВ И ШИФРА ОПШТИНЕ/ИЗБОРНЕ ЈЕДИНИЦЕ: <i>МОДРИЧА</i>	БРОЈ БИРАЧКОГ МЈЕСТА: <i>0245016</i>	БС
Серијски број пластичног печата-Гласачка кутија 1 ПЕЧАТ 1: <i>БА 1 2 4 1 5 6</i> ПЕЧАТ 2: <i>БА 0 7 6 2 4 0</i>		Серијски број пластичног печата-Гласачка кутија 2 (ако је потребно!) ПЕЧАТ 1: ПЕЧАТ 2:		
ДИО I: ПРИЈЕ ОТВАРАЊА БИРАЧКОГ МЈЕСТА				
1. Број бирача на изводу из Централног бирачког списка (ручно бројати) =		НАЧЕЛНИК ОПШТИНЕ: <i>0 3 7 0</i> СКУПШТИНА ОПШТИНЕ: <i>0 3 7 0</i>		
2. Број примљених гласачких листића =		НАЧЕЛНИК ОПШТИНЕ: <i>0 4 0 0</i> СКУПШТИНА ОПШТИНЕ: <i>0 4 0 0</i>		
ДИО II: ТОКОМ ГЛАСАЊА				
3. Број накнадно примљених гласачких листића =		НАЧЕЛНИК ОПШТИНЕ: <i>0 0 0 0</i> СКУПШТИНА ОПШТИНЕ: <i>0 0 0 0</i>		
4. Укупан број примљених гл. листића (ред 2+ред 3) =		НАЧЕЛНИК ОПШТИНЕ: <i>0 4 0 0</i> СКУПШТИНА ОПШТИНЕ: <i>0 4 0 0</i>		
ДИО III: НАКОН ЗАТВАРАЊА БИРАЧКОГ МЈЕСТА				
5. Број потписа на изводу из Централног бирачког списка (ручно бројати) =		НАЧЕЛНИК ОПШТИНЕ: <i>0 2 6 0</i> СКУПШТИНА ОПШТИНЕ: <i>0 2 6 0</i>		
6. Број упрошћених гласачких листића (пакет 2) =		НАЧЕЛНИК ОПШТИНЕ: <i>0 0 0 0</i> СКУПШТИНА ОПШТИНЕ: <i>0 0 0 0</i>		
7. Број ИЗДАНИХ гласачких листића (ред 5+ ред 6) =		НАЧЕЛНИК ОПШТИНЕ: <i>0 2 6 0</i> СКУПШТИНА ОПШТИНЕ: <i>0 2 6 0</i>		
8. Број НЕИСКОРИШТЕНИХ гласачких листића (ручно бројати) =		НАЧЕЛНИК ОПШТИНЕ: <i>0 1 4 0</i> СКУПШТИНА ОПШТИНЕ: <i>0 1 4 0</i>		
9. УКУПАН БРОЈ ЗАДУЖЕНИХ ГЛ. ЛИСТИЋА (ред 7+ ред 8) =		НАЧЕЛНИК ОПШТИНЕ: <i>0 4 0 0</i> СКУПШТИНА ОПШТИНЕ: <i>0 4 0 0</i>		
10. ТЕСТ ТАЧНОСТИ: ред 9 = ред 4; ако нису исти, уписати разлику =		НАЧЕЛНИК ОПШТИНЕ: <i>0 0 0 0</i> СКУПШТИНА ОПШТИНЕ: <i>0 0 0 0</i>		
Потписујући се испод, изјављујем да ови бројеви тачно одражавају изборне активности на овом бирачком мјесту				
ПРЕДСЈЕДНИК	ИМЕ (ШТАМПАНИМ СЛОВИМА)	ПОТПИС	ЧЛАН 3	ИМЕ (ШТАМПАНИМ СЛОВИМА)
ЧЛАН 1	МУСТАФА УАКОВИЋ	<i>Мустафа</i>	ЧЛАН 4	ЕДИНА ИХТИЈАРЕВИЋ
ЧЛАН 2	МАГАЛЛЕНА РУЖИЧКА	<i>Магдалена</i>		ТАТЈАНА ТРИФКОВИЋ

ПРИМЈЕР ПРАВИЛНО ПОПУЊЕНОГ ОБРАСЦА ЗА БРОЈНО СТАЊЕ НА РЕДОВНОМ БИРАЧКОМ МЈЕСТУ – БС

4-6. БРОЈАЊЕ ГЛАСАЧКИХ ЛИСТИЋА

7. РЕДОСЛИЈЕД БРОЈАЊА ГЛАСАЧКИХ ЛИСТИЋА

7.1 Редослијед и системи бројања гласачких листића

Гласачки листићи за поједине изборне нивое броје се сљедећим редослиједом:

а) у Федерацији БиХ:

- 1) Начелник општине / градоначелник града — систем ВЕЋИНСКИ ГЛАС,
- 2) Градско / општинско вијеће — систем ОТВОРЕНА ЛИСТА;

б) у Републици Српској:

- 1) Начелник општине / градоначелник града — систем ВЕЋИНСКИ ГЛАС,
- 2) Скупштина општине / града — систем ОТВОРЕНА ЛИСТА;

ц) у Брчко Дистрикту БиХ:

- 1) Скупштина Брчко Дистрикта БиХ — систем ОТВОРЕНА ЛИСТА.

8. ГЛАСАЧКИ ЛИСТИЋИ

8.1. Важећи гласачки листићи — ВЕЋИНСКИ ГЛАС

Гласачки листић је важећи ако:

- је у оном облику који је потврдила и службено издала Централна изборна комисија БиХ;
- је означен тако да је намјера бирача јасна;
- није потписан и на њему није исписано име, назив, изјава или неки други текст, илустрација или симбол;
- оштећење гласачког листића није такво да се не може да установи намјера бирача.

LOKALNI IZBORI 02.10.2016.
 ЛОКАЛНИ ИЗБОРИ 02.10.2016.

GRAD 001
 ГРАД

☐ Име - Презиме - Политичка партија

☐ Име - Презиме - Политичка партија

☐ Име - Prezime - Politička stranka

☒ Име - Презиме - Политичка партија

☐ Име - Презиме - Политичка партија

☐ Име - Prezime - Politička stranka

☐ Име - Презиме - Политичка партија

☐ Име - Презиме - Политичка партија

☐ Име - Prezime - Politička stranka

☐ Име - Презиме - Политичка партија

☐ Име - Презиме - Политичка партија

☐ Име - Prezime - Politička stranka

☐ Име - Презиме - Политичка партија

☐ Име - Презиме - Политичка партија

☐ Име - Prezime - Politička stranka

☐ Име - Презиме - Политичка stranka

KRAJ LISTE

KRAJ LISTE

Примјер правилно
попуњеног гласачког
листића за:

- начелника општине,
- градоначелника града.

8.2. Неважећи гласачки листићи — ВЕЋИНСКИ ГЛАС

Гласачки листић је неважећи:

- ако је на њему означено два или више кандидата;
- ако није испуњен или је испуњен тако да није могуће са сигурношћу утврдити којем кандидату је бирач дао свој глас;
- ако је гласачки листић толико оштећен да се са сигурношћу не може утврдити којем кандидату је бирач дао глас;
- ако се на основу ознака које је бирач дописао на гласачки листић, као што је потпис, може утврдити његов идентитет;
- ако су дописана имена кандидата;
- ако је скениран, копиран и листић који не припада том бирачком мјесту, односно опцији гласања (гласачки листић за гласање поштом).

> Бирачки одбор је обавезан да током пребројавања гласачких листића врши провјеру воденог печата на гласачком листићу и о томе, у случају утврђених неправилности, сачини посебан извјештај и путем локалне изборне комисије упути га Централној изборној комисији БиХ.

Гласачки листић је важећи ако је:

Примјери правилно попуњеног гласачког листића за:

- градско / општинско вијеće,
- скупштину општине/града.

Гласачки листић је неважећи:

- 28

9. РАДЊЕ ПРИЈЕ БРОЈАЊА ГЛАСАЧКИХ ЛИСТИЋА

Припремне радње за бројање гласачких листића су сљедеће:

- Формира се радна површина од више столова, а састави столова обезбиједи се самољепљивом траком како гласачки листићи не би пропадали испод столова.
- Отпечати се гласачка кутија и на радну површину се истресе комплетан садржај гласачке кутије.
- Свим присутним покаже се да је гласачка кутија празна и одложи се на страну.
- На радној површини остаје група помијешаних гласачких листића за два нивоа за које се спроводе избори.
- Након тога бирачки одбор врши раздвајање гласачких листића по нивоима, и сачињава двије групе гласачких листића.

Гласачки листићи штампају се у различитим бојама, у зависности од изборног нивоа, како слиједи:

За изборне нивое у Федерацији БиХ:

- начелник општине / градоначелник града — гласачки листићи су СИВЕ боје,
- градско / општинско вијеће — гласачки листићи су ПЛАВЕ боје.

За изборне нивое у Републици Српској:

- начелник општине / градоначелник града — гласачки листићи су СИВЕ боје,
- скупштина општине / града — гласачки листићи су ПЛАВЕ боје.

За изборни ниво у Дистрикту Брчко БиХ:

- Скупштина Дистрикта — гласачки листићи су ПЛАВЕ боје.

- По завршетку раздвајања гласачких листића по нивоима, на радној површини оставља се група гласачких листића који се броје, поштујући притом утврђени редослијед бројања наведен у заглављу један овог поглавља.
- Гласачки листићи који се не броје у тој фази бројања, пакују се у провидну пластичну врећу и одлажу на начин да их сви присутни могу да виде.

10. БРОЈАЊЕ ГЛАСАЧКИХ ЛИСТИЋА — ВЕЋИНСКИ ГЛАС

10.1. Бројање гласачких листића

Радња 1 — Утврђивање броја гласачких листића у гласачкој кутији

Предсједник бирачког одбора у Образац за збирне резултате — ЗР (већински глас) уписује број потписа с Обрасца бројног стања — БС.

Чланови бирачког одбора у тимовима по два члана броје по 25 гласачких листића (дупло бројање) и унакрсно их постављају на радну површину. На задњем снопу поставља се стикер (самољепљиви папир у боји) са бројем гласачких листића у задњем снопу.

Предсједник бирачког одбора преброји снопове, помножи са 25 и дода број гласачких листића са стикера који се налази на задњем снопу (**примјер:** 10 снопова на стикеру уписано 10, значи $10 \times 25 + 10 = 260$) и тај податак упише у рубрику “Број гласачких листића у гласачкој кутији”. Тест тачности је разлика између броја потписа и броја гласачких листића у гласачкој кутији те уколико нема разлике упише се 0.

Радња 2 — Пренос имена кандидата на стикере

Један члан бирачког одбора чита имена кандидата на гласачком листићу док други члан бирачког одбора на стикере уписује имена кандидата, а стикере поставља по радној површини, пазећи да буду довољно размакнута да се листићи приликом разврставања не мијешају. Поставља један стикер на којем је уписано “сумњиви”.

Радња 3 — Разврставање гласачких листића према гласовима за кандидате

Након тога сви чланови бирачког одбора узимају снопове гласачких листића, окрећу их према себи и гласачки листић на којем су бирачи означили кандидата, стављају поред стикера с именом тог кандидата.

Приликом разврставања чланови бирачког одбора оне гласачке листиће који су по њима неважећи, стављају поред стикера са натписом “сумњиви”. Овом методом се разврставају гласачки листићи док се сви не разврстају. Предсједник након тога на два стикера упише “неозначени”, и “остали”.

Радња 4 — Утврђивање неважећих гласачких листића

Предсједник затим из групе гласачких листића поред стикера “сумњиви” један по један показује члановима бирачког одбора и заједно одлучују да ли је гласачки листић важећи или не (**Примјер:** гласачки листић је неважећи зато што је празан. Чланови бирачког одбора потврде и тај гласачки листић се ставља поред стикера “неозначени”. Затим, гласачки листић је неважећи јер је бирач маркирао два кандидата. Такав гласачки листић стави се поред стикера “остали”). Кад су сви листићи из групе “сумњиви” разврстани, предсједник преброји неважеће неозначене и број упише у Образац ЗР, затим преброји неважеће остале те, такође, број упише у Образац ЗР. Неважеће неозначене и неважеће остале гласачке листиће предсједник убаца у сиву заштитну врећу.

Радња 5 — Бројање гласачких листића по кандидатима

Чланови бирачког одбора у тимовима по два члана броје гласачке листиће за сваког од кандидата који су се налазили на гласачком листићу, а који су добили гласове, тако што броје по 25 гласачких листића (дупло бројање) и вежу их у ролне гумицом. На задњој ролни ставља се стикер са бројем гласачких листића у тој ролни. Кад тим преброји гласачке листиће за једног кандидата, наставља бројање за сљедећег кандидата, док сви гласачки листићи не буду пребројани. Кад је завршено бројање свих гласачких листића, на столу се налазе групе ролни гласачких листића које су разврстане по кандидатима и то поред стикера са именима кандидата.

Радња 6 — Унос гласова за кандидате у образац

Предсједник након тога у Образац ЗР — већински глас поред имена за сваког кандидата упише број гласачких листића, који су поред стикера са њиховим именима, тако да преброји ролне које помножи са 25 и дода број са ролне на којој је стикер, тако да добије колико је укупно тај кандидат добио гласова (**примјер:** код стикера са именом кандидата под редним бројем 1 имају 4 ролне са гласачким листићима, тај кандидат је добио $4 \times 25 = 100$ гласова и тај број предсједник упише код имена тог кандидата). Том методом упише гласове за све кандидате. На дну табеле са гласовима кандидата се добије, сабирањем свих гласова, укупан број важећих гласова, који предсједник препише на лијеву страницу Обрасца ЗР као укупан број важећих гласова који сабран са укупним бројем неважећих гласова треба дати укупан број гласачких листића у гласачкој кутији.

Радња 7 — Објава резултата на бирачком мјесту и паковање изборног материјала

Пошто је Образац за збирне резултате ЗР — већински глас комплетно попуњен, бирачки одбор пакује изборни материјал у сиву заштитну врећу гдје се већ налазе неважећи гласачки листићи, те на врећу уписује ознаку бирачког мјеста. **НАПОМЕНА:** Боја вреће у коју се пакују пребројани гласачки листићи, одговара боји гласачких листића.

Предсједник свим присутним објављује резултате бројања гласова на бирачком мјесту, жуту копију Обрасца ЗР излаже на бирачком мјесту, а зелену копију са изборним резултатима за тај ниво предаје лицу овлашћеном од локалне изборне комисије.

Подсјетник изборних радњи

1. Да ли је бирачки одбор разврстао гласачке листиће у групе по 25 листића и утврдио укупан број листића за начелника општине? ☐
2. Да ли је бирачки одбор разврстао гласачке листиће за начелника општине у групе по 25 листића по кандидатима на основу добивених гласова и неважеће гласачке листиће? ☐
3. Да ли је бирачки одбор утврдио број гласова за сваког кандидата за начелника општине и број неважећих неозначених и неважећих осталих гласачких листића? ☐
4. Да ли је предсједник бирачког одбора евидентирао податке у Образац за збирне резултате за начелника општине на начин како је то овим приручником објашњено? ☐
5. Да ли је предсједник бирачког одбора жуту копију Обрасца за збирне резултате за начелника општине истакао на видно мјесто на бирачком мјесту? ☐

ОБРАЗАЦ ЗА ЗБИРНЕ РЕЗУЛТАТЕ ЗР (ВЕЋИНСКИ ГЛАС) / OBRAZAC ZA ZIBRNE / ZBROJNE REZULTATE ZR (VEĆINSKI GLAS) ЗР / ZR		
НАЗИВ ОПШТИНЕ NAZIV OPĆINE	ШИФРА ОПШТИНЕ ŠIFRA OPĆINE	ШИФРА БИРАЧКОГ МЈЕСТА ŠIFRA BIRAČKOG MJESTA
НОДРУЧА	024Б	024Б016

ЗБИР ГЛАСОВА ZBIR / ZBROJ GLASOVA	Кандидат Kandidat	Политичка странка, коалиција или независни кандидат Politička stranka, koalicija ili nezavisni / neovisni kandidat	Број важећих гласова Broj važećih glasova
Укупан број потписа на изводу из Централног бирачког списка (ред 5 из Обрасца за бројно стање) 1) Укупан број потписа на изводу из Centralnog biračkog spiska / Središnjeg biračkog popisa (red / redak 5 iz Obrasca za brojno stanje)	КАНДИДАТ 1	ПАРТИЈА 1	0 1 0 0
260	КАНДИДАТ 2	ПАРТИЈА 2	0 0 2 8
Број гласачких листића у гласачкој кутији 2) Број гласачких листића у гласачкој кутији	КАНДИДАТ 3	ПАРТИЈА 3	0 0 8 0
260	КАНДИДАТ 4	ПАРТИЈА 4	0 0 3 4
Тест тачности ред 1 = ред 2; ако нису исти уписати разлику 3) Тест тачности / točnosti red / redak 1 = red / redak 2; ако нису исти уписати разлику			
0			
А) Неважећи неозначени гласачки листићи A) Nevažeći neoznačeni glasački listići			
17			
Б) Неважећи остали гласачки листићи B) Nevažeći ostali glasački listići			
1			
Укупан број неважећих гласачких листића C) Укупан број неважећих гласачких листића (red / redak A + red / redak B)			
18			
Д) Укупан број важећих гласова D) Ukupan broj važećih glasova			
242			
Укупан број свих гласачких листића E) Укупан број свих гласачких листића (red / redak C + red / redak D)			
260			
Тест тачности: ред E = ред D; ако нису исти уписати разлику F) Тест тачности / točnosti: red / redak E = red / redak D; ако нису исти уписати разлику			
0			
Серијски број печата за заштитну врећу са гласачким листићима за начелника општине (БИЈЕЛА) Serijski broj pečata za zaštitnu vreću sa glasačkim listićima za načelnika općine (BIJELO)			
BA 346120			
		УКУПНО (= ред D) UKUPNO (= red / redak D)	0 2 4 2

ПРЕДСЈЕДНИК PRIJESJEDNIK	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ (ПИТАЊЕМ СЛОВИМА) IME I PREZIME (PITANJEM SLOVIMA)	ПОТПИС POTPISE	ЧЛАН 1 ČLAN 1	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ (ПИТАЊЕМ СЛОВИМА) IME I PREZIME (PITANJEM SLOVIMA)	ПОТПИС POTPISE
	ВЕЉО ПЕТРОВИЋ	<i>Ђорђе</i>		САЈНА ИКТИЈАРЕВИЋ	<i>С</i>
	МУСТАФА ЛАКОВИЋ	<i>Мустафа</i>		ТАТЈАНА ТРИФКОВИЋ	

Потписујући се изјављују да сви бројеви тачно одговарају издатим бројевима на овом бирачком мјесту.

Потписујући се изјављују да сви бројеви тачно одговарају издатим бројевима / бројевима на овом бирачком мјесту.

**ПРИМЈЕР ПРАВИЛНО
ПОПУЊЕНОГ ОБРАСЦА ЗА
ЗБИРНЕ РЕЗУЛТАТЕ – ЗР**

11. БРОЈАЊЕ ГЛАСАЧКИХ ЛИСТИЋА — ОТВОРЕНА ЛИСТА

а. Први круг бројања гласачких листића по политичким субјектима

Радња 1 — Утврђивање броја гласачких листића у гласачкој кутији

Предсједник бирачког одбора у Образац за збирне резултате — ЗР (отворена листа) уписује број потписа са Обрасца бројног стања БС.

Чланови бирачког одбора у тимовима по два члана броје по 25 гласачких листића (дупло бројање) и унакрсно их постављају на радну површину. На задњем снопу је стикер (самољепљиви папир у боји) са бројем гласачких листића у том снопу.

Предсједник бирачког одбора преброји унакрсне снопове помножи са 25 и дода број гласачких листића са стикера (**примјер:** 10 снопова на стикеру уписано 10, значи $10 \times 25 + 10 = 260$) и тај податак упише у рубрику број гласачких листића у гласачкој кутији. Тест тачности је разлика између броја потписа и броја гласачких листића у гласачкој кутији те уколико нема разлике упише се 0.

Радња 2 — Пренос назива политичких субјеката на стикере

Један члан бирачког одбора чита називе политичких субјеката на гласачком листићу, а други члан бирачког одбора их уписује на стикере које поставља по радној површини, пазећи да буду довољно размакнута да се листићи приликом разврставања не мијешају. Поставља један стикер на којем је уписано “сумњиви”. Код уписивања назива политичких субјеката могу да се користе скраћени називи.

Радња 3 — Разврставање гласачких листића према гласовима за политичке субјекте

Сви чланови бирачког одбора тад узимају по снопове гласачких листића, окрећу их према себи, и гласачки листић на којем су бирачи маркирали политички субјект стављају поред стикера са називом тог политичког субјекта.

Гласачке листиће који су по њима неважећи приликом разврставања, чланови бирачког одбора стављају поред стикера са натписом “сумњиви”. Овом методом се разврставају гласачки листићи док се сви не разврстају. Предсједник тад узме два стикера на која напише “неозначени”, “остали”.

Радња 4 — Утврђивање неважећих гласачких листића

Предсједник један по један гласачки листић из групе поред стикера “сумњиви” показује члановима бирачког одбора и заједно одлучују да ли је гласачки листић важећи или не (**примјер:** гласачки листић је неважећи зато што је празан; чланови бирачког одбора потврде и гласачки листић се ставља поред стикера “неозначени”; гласачки листић је неважећи јер је бирач маркирао два политичка субјекта и гласачки листић стави поред стикера “остали”).

Кад су сви листићи из групе “сумњиви” разврстани, предсједник преброји неважеће неозначене и број упише у Образац ЗР, преброји неважеће остале и исто број упише у Образац ЗР. Неважеће неозначене и остале гласачке листиће предсједник убаци у, према схеми паковања, одговарајућу врећу у боји.

Радња 5 — Бројање гласачких листића по политичким субјектима

Чланови бирачког одбора у тимовима по два члана броје гласачке листиће за сваки од политичких субјеката који су се налазили на гласачком листићу, а који су добили гласове на том бирачком мјесту, тако што наброје по 25 гласачких листића (дупло бројање) и мотају их у ролне које гумицом вежу. На задњој ролни је стикер са бројем гласачких листића у тој ролни. Кад тим преброји гласачке листиће за један политички субјект, броји за други политички субјект и тако све док сви гласачки листићи не буду пребројани. Кад је завршено бројање свих гласачких листића, на столу су стикери са именима политичких субјеката на гласачком листићу поред којих су ролне са гласачким листићима за те политичке субјекте.

Радња 6 — Унос гласова за политичке субјекте у образац

Предсједник тад у Образац ЗР — већински глас поред назива сваког политичког субјекта упише број гласачких листића, који су поред стикера са њиховим називом, тако да преброји ролне које помножи са 25 и дода број са ролне на којој је стикер, тако да добије укупно колико је тај политички субјект добио гласова на том бирачком мјесту (**примјер:** код стикера са називом политичког субјекта под редним бројем 1 имају 2 ролне са гласачким листићима, а на једној ролни је стикер са бројем 22 тај политички субјект је добио $1 \times 25 + 22 = 47$ гласова и тај број предсједник упише код имена тог политичког субјекта). Том методом упише гласове за све политичке субјекте. На

Укупан број важећих и неважећих гласачких листића даје укупан број гласачких листића који треба да је идентичан укупном броју гласачких листића у гласачкој кутији.

Предсједник присутним објављује резултате prvog бројања гласова добијених по систему отворених листи и на захтјев локалне изборне комисије доставља их на начин који одреди локална изборна комисија.

6. Други круг бројања гласачких листића по кандидатима

У другом кругу бројања гласачких листића за општинска/градска вијећа односно скупштине општина/градова бирачки одбор треба да утврди колико је сваки од кандидата у оквиру сваког политичког субјекта добио појединачних гласова. Ово бројање гласачких листића врши се у томовима по 4 особе на сљедећи начин:

Радња 1 — Ишчитавање гласова по кандидатима

Један члан бирачког одбора сједне за радну површину и узме све ролне за један политички субјект и стави их поред себе на радној површини. Узме једну ролну, отпакује је, отвара један по један гласачки листић, окреће га према себи и на глас чита редне бројеве кандидата тог политичког субјекта код којих су бирачи у коцкицу испред њиховог имена стављали X. Сви кандидати у оквиру сваког политичког субјекта су нумерисани од 1 до Н у зависности колико има кандидата (максимално може да буде 36 кандидата у оквиру једног политичког субјекта). Овај члан бирачког одбора (читач) чита наглас 1, 7, 11, што значи да је бирач код кандидата под редним бројем 1, редним бројем 7 и редним бројем 11 ставио X.

Поред читача сједи други члан бирачког одбора који прати да ли читач исправно чита редне бројеве кандидата испред којих су бирачи стављали ознаку X и он је контролор читања. Насупрот читача за радну површину сједну два члана бирачког одбора који сваки за себе узме по један помоћни образац за други круг бројања гласова по кандидатима. Сваки члан бирачког одбора у свом обрасцу на првој страни напишу своје име и презиме и потпишу се, а онда на наредној страници у првој колони у горњем дијелу напишу назив политичке партије за коју се броје гласови по кандидатима. Надаље, у тој првој колони у реду поред броја којег чују од читача уписују једну усправну цртицу. Тако ако је читач прочитао 1, 7, 11, два евидентичара свако у свој образац у првој колони у реду поред броја 1, поред броја 7 и поред броја 11 уписују једну усправну цртицу. И тако читач чита редне бројеве кандидата са гласачких листића из те ролне, док евидентичари у свом обрасцу евидентирају усправним цртицама у редовима поред бројеве које су чули од читача. Када евидентичари сваки пети пут чују један те исти број, значи да у том реду већ имају четири усправе цртице, евидентичари петом цртицом прекриже те четири цртице. На крају читач чита редне бројеве са свих 25 гласачких листића из те ролне, а евидентичари у првој колони евидентирају усправним цртицама у редовима тих бројева гдје је свака пета цртица прекрижила четири усправне цртице.

Радња 2 — Сумирање цртица по редовима

Кад је читач ишчитао свих 25 гласачких листића, евидентичари тад за сваки ред саберу колико цртица имају у реду и тај број упишу у малу колону укупно на крају прве колоне. Тако ако у реду поред броја 1 евидентичар има уписана два комплекта са четири усправе цртице и једном косом преко те четири усправе цртице и двије усправне цртице, то значи да има укупно 12 цртица ($2 \times 5 + 2 = 12$). На овај начин оба евидентичара за све редове утврде колико имају цртица.

Радња 3 — Контрола евидентирања

Када су завршили са сумирањем броја цртица по редовима, један читач другом читачу из свог обрасца једноставно ишчита податке на начин да каже 1 2; 2 7; 3 11 и тако редом што значи да у реду 1 има двије цртице, у реду 2 седам цртица, у реду 3 једанаест цртица и тако даље. Други евидентичар у свом обрасцу провјерава да ли има идентичан број цртица као и први евидентичар. Уколико им се резултати поклопе за све редове, настављају даље са бројањем тако да читач пакује ишчитану ролну гумицом и враћа поред стикера са називом тог политичког субјекта, и узима сљедећу ролну са гласачким листићима, а евидентичари у другој колони на истој страници обрасца пишу назив исте политичке партије и даље како чују од читача који број уписују усправне цртице, гдје је свака пета коса преко четири усправе цртице. Међутим, ако код читања првог читача у једном реду им се не слаже број, рецимо да код првог читача у реду 10 има седам цртица, а код другог читача осам цртица, други читач не прекида првог читача код читања, него у реду 10 поред броја осам ставља једну звјездицу* и наставља даље да прати првог читача. Кад је први читач ишчитао бројеве цртица у свим редовима, други читач му тад каже да у реду 10 код њега има осам цртица, док је први читач ишчитао број седам. Тада читач поново узима исту ролну са већ ишчитаним гласачким листићима и поново их ишчитава, али само оне листиће гдје су бирачи маркирали кандидата под редним бројем 10. Два евидентичара у другој колони у горњем дијелу напишу назив политичког субјекта и сад у реду поред броја 10 уписују усправне цртице како читач ишчита број 10. Кад је читач поново ишчитао свих 25 гласачких листића, али сада само за број 10, евидентичари поново у реду поред броја 10 сабирају колико сад имају цртица и поново успореде те бројеве тако да један ишчита свој број, а други провјери јесу ли добили исти резултат. Кад је то завршено, евидентичари из мале колоне укупно из прве колоне препишу бројеве за све редове укупно у другој колони и прву колону прекриже.

Радња 4 — Сумирање резултата са једне странице и пренос на другу страницу

Евидентичари ће примјетити да на десној страни обрасца имају четири велике усправне колоне, у које се евидентирају усправне цртице у редове поред бројева које је читач ишчитао, које су предвиђене за ишчитавање четири ролне са гласачким листићима, значи једна колона је предвиђена за ишчитавање једне ролне са гласачким листићима. Кад је читач за једну партију ишчитао четири ролне са гласачким листићима, и та политичка партија има још ролни са гласачким листићима за ишчитавање, тада два евидентичара за сваки ред узму и саберу бројеве из малих колона укупно које су добили у великој колони укупно на десној страни обрасца уписују те бројеве. Тако ако је у малој колони укупно у првој колони за ред један било евидентирано 10, у другој колони 7, у трећој колони 1 и у четвртој колони 22 значи да у реду један имамо $10+7+1+22=40$, што евидентичар упише у велику колону укупно за ред један. И тако евидентичар за све редове добије суме малих колона укупно по редовима. Послије тога поново један евидентичар другом ишчита сад велику колону укупно, а други евидентичар провјери у свом обрасцу да ли им се суме слажу. Кад утврде да су им суме идентичне, окрећу ту страницу обрасца и виде да наредној лијевој страни обрасца сад имају три колоне. Читач тад узима наредну ролну са гласачким листићима и поново са свих гласачких листића из те ролне исчитава редне бројеве кандидата за које су бирачи на гласачким листићима гласали, а евидентичари тад отварају наредну колону и истом методом евидентирају усправним цртицама у редовима поред бројева које читач ишчита. Два евидентичара ће примјетити да је свака десна страна обрасца перфорисана тако да се може пресавити и да резултати из велике колона укупно на десној претходној страни обрасца су одједном видљиви на лијевој страни.

Радња 5 — Сумирање комплетних резултата ишчитавања за једну политичку партију

Када је читач исчитао све ролне са гласачким листићима, а евидентичари по колонама евидентирали усправним цртицама резултате, и кад су добили све суме по малим колонама, тад евидентичари сабирају по редовима све бројеве из малих колона укупно (или из велике колона укупно са претходне странице и малих колона са наредне странице) и добију суму за сваки ред коју исписују у велику колону укупно на десној страни тог листа. Гдје год да стану са ишчитавањем ролни са гласачким листићима за једну странку, евидентичари увијек израчунавају суму бројева из малих колона укупно коју уписују у велику колону укупно на десној страни тог листа. Уколико је остало празних колона које нису попуњене на тој страни гдје су стали евидентичари, исте те колоне прецртавају. Поново један од евидентичара другом ишчита по редовима бројеве из те крајње колона укупно, и ако су им се поклопили резултати, значи да су завршили посао код ишчитавања гласачких листића по кандидатима за ту политичку партију.

Радња 6 — Унос резултата из помоћног обрасца у образац за збирне резултате ЗР отворена листа

Кад су завршили ишчитавање и евидентирање резултата по кандидатима за једну политичку партију, тад један од евидентичара сједне поред предсједника бирачког одбора. Предсједник бирачког одбора од треће странице па даље у обрасцу нађе политички субјект за који су се ишчитавали гласови по кандидатима, те у горњем дијелу обрасца гдје пише "ГЛАСОВИ ЗА СТРАНКУ" упише колико је тај политички субјект добио гласова који је већ евидентиран на другој страни тог обрасца. Послије тога евидентичар који је сјео поред предсједника једноставно са свог помоћног обрасца ишчита резултате из велике колона укупно тако што ишчита: 1 37; 2 48; 3 12; и тако редом до краја. Предсједник тад за кандидата под редним бројем 1 упише да је добио 37 гласова, за кандидата под редним бројем 2 да је добио 48, за кандидата под редним бројем 3 да је добио 12 и тако упише за све кандидате тог политичког субјекта колико су добили гласова слушајући резултате које му ишчита евидентичар.

Када је завршио ишчитавање резултата са свог помоћног обрасца, евидентичар се враћа на своју позицију и тим наставља горе описаном методом ишчитавати и бројати гласове по кандидатима за други политички субјект и тако редом док се не ишчитају и изброје сви гласове за све кандидате свих политичких субјеката који су добили гласове на вашем бирачком мјесту.

За политичке субјекте који нису добили гласове предсједник у рубрике за гласове кандидата тих политичких субјекта уписује четири нуле.

Помоћни образац за бројање

1

Број кандидата	Политичка странка, коалиција или листа независних кандидата		Број кандидата	Политичка странка, коалиција или листа независних кандидата		Број кандидата	Политичка странка, коалиција или листа независних кандидата		Број кандидата	Политичка странка, коалиција или листа независних кандидата		Број кандидата	Политичка странка, коалиција или листа независних кандидата		Број кандидата	УКУПНО
	Гласови	Збир		Гласови	Збир		Гласови	Збир		Гласови	Збир		Гласови	Збир		
1	III III I	11	1	III III	10	1			1			1			1	21
2	III III III III	20	2	III III III	13	2			2			2			2	33
3	III III	10	3	III II	7	3			3			3			3	17
4	III	3	4	III	3	4			4			4			4	6
5		0	5	I	1	5			5			5			5	1
6		0	6	0	0	6			6			6			6	0
7	III III III III II	22	7	III III III	13	7			7			7			7	35
8	III	5	8	III III	9	8			8			8			8	14
9	III III	8	9	III III	9	9			9			9			9	17
10			10			10			10			10			10	
11			11			11			11			11			11	
12			12			12			12			12			12	
13			13	+		13			13	=		13			13	
14			14			14			14			14			14	
15			15			15			15			15			15	
16			16			16			16			16			16	
17			17			17			17			17			17	
18			18			18			18			18			18	
19			19			19			19			19			19	
20			20			20			20			20			20	
21			21			21			21			21			21	
22			22			22			22			22			22	
23			23			23			23			23			23	
24			24			24			24			24			24	
25			25			25			25			25			25	
26			26			26			26			26			26	
27			27			27			27			27			27	
28			28			28			28			28			28	
29			29			29			29			29			29	
30			30			30			30			30			30	
31			31			31			31			31			31	
32			32			32			32			32			32	
33			33			33			33			33			33	
34			34			34			34			34			34	
35			35			35			35			35			35	
36			36			36			36			36			36	
37			37			37			37			37			37	
38			38			38			38			38			38	
39			39			39			39			39			39	

↑
ПРЕСАВИТИ ОВДЈЕ

ПРИМЈЕР КАКО СЕ КОРИСТИ ПОМОЋНИ ОБРАЗАЦ ЗА БРОЈАЊЕ

ОБРАЗАЦ ЗА ЗБИРНЕ РЕЗУЛТАТЕ ЗР (ОТВОРЕНА ЛИСТА) / ОБРАЗАЦ ЗА ЗБИРНЕ / ЗБИРОЈНЕ РЕЗУЛТАТЕ ЗР (ОТВОРЕНА ЛИСТА)				ЗР / ЗР
НАЗНАВ ОПШТИНЕ НАЗИВ ОРГАНЕ		ПОДРИЧА		
		ШИФРА ОПШТИНЕ ШИФРА ОРГАНЕ	ШИФРА БИРАЧКОГ МЈЕСТА ШИФРА БИРАЧКОГ МЈЕСТА	
		0245	0245016	

Гласови за / Glasovi za:			0	0	4	7
ПАРТИЈА 1						
РБ. ББ.	Кандидат Kandidat	Број гласова Број гласова				
1	КАНДИДАТ 1	0 0 3 0				
2	КАНДИДАТ 2	0 0 1 6				
3	КАНДИДАТ 3	0 0 1 8				
4	КАНДИДАТ 4	0 0 4 4				
5	КАНДИДАТ 5	0 0 4 2				
6	КАНДИДАТ 6	0 0 0 0				
7						
8						
9						
10						
11						
12						
13						
14						
15						
16						
17						
18						
19						

Гласови за / Glasovi za:			0	0	4	8
ПАРТИЈА 2						
РБ. ББ.	Кандидат Kandidat	Број гласова Број гласова				
1	КАНДИДАТ 1	0 0 3 6				
2	КАНДИДАТ 2	0 0 0 1				
3	КАНДИДАТ 3	0 0 1 2				
4	КАНДИДАТ 4	0 0 0 3				
5						
6						
7						
8						
9						
10						
11						
12						
13						
14						
15						
16						
17						
18						
19						

Гласови за / Glasovi za:			0	0	8	0
ПАРТИЈА 3						
РБ. ББ.	Кандидат Kandidat	Број гласова Број гласова				
1	КАНДИДАТ 1	0 0 1 6				
2	КАНДИДАТ 2	0 0 7 8				
3	КАНДИДАТ 3	0 0 0 0				
4	КАНДИДАТ 4	0 0 3 9				
5	КАНДИДАТ 5	0 0 0 1				
6	КАНДИДАТ 6	0 0 7 6				
7	КАНДИДАТ 7	0 0 0 0				
8	КАНДИДАТ 8	0 0 0 0				
9						
10						
11						
12						
13						
14						
15						
16						
17						
18						
19						

Гласови за / Glasovi za:			0	0	7	0
ПАРТИЈА 4						
РБ. ББ.	Кандидат Kandidat	Број гласова Број гласова				
1	КАНДИДАТ 1	0 0 3 6				
2						
3						
4						
5						
6						
7						
8						
9						
10						
11						
12						
13						
14						
15						
16						
17						
18						
19						

Получио се прегледати да се бројат гласови
обрасца у административном бироу на овом бирачком
мјесту.

Получио се прегледати да се бројат гласови / гласови
обрасца у административном бироу / бироу на овом
бирачком мјесту.

ИМЕ И ПРЕЗИМЕ ПОТКАДНИКА СЛОВИМА PREDSJEDNIK	ПОТПИС ПОТПИС
Венко Петровић	<i>Venko Petrović</i>

**ПРИМЈЕР ПРАВИЛНО ПОПУЊЕНОГ ОБРАСЦА ЗА ЗБИРНЕ РЕЗУЛТАТЕ – ЗР
РЕЗУЛТАТИ ГЛАСАЊА ПО КАНДИДАТИМА У ОКВИРУ ОТВОРЕНЕ ЛИСТЕ ПОЛИТИЧКОГ СУБЈЕКТА**

Изузетно од претходно описане процедуре, на бирачком мјесту са три члана бирачког одбора, један члан бирачког одбора чита редне бројеве кандидата испред којих су бирачи у оквиру тог политичког субјекта стављали ознаку, а два члана бирачког одбора сваки за себе у свој Помоћни образац за други круг бројања гласова по кандидатима уписује усправне цртице.

Ниједан кандидат у оквиру отворене листе не може да добије више гласова него што је добио политички субјект, односно може да добије највише онолико гласова колико је добио политички субјект на чијој листи се налази.

Радња 7 — Паковање изборног материјала

Послије завршеног бројања гласова за кандидате политичких субјеката и уписаних резултата ишчитавањем једног од евидентичара предсједнику, предсједник тад узме све ролне једног политичког субјекта, увезе их новом гумицом и убаци у плаву врећу у којој су неважећи гласачки листићи, и тако редом увезе ролне са гласачким листићима свих политичких субјекта и убаци их у плаву врећу. Послије тога узме нова два пластична печата и на првој страници обрасца упише за вреће које ће печатити тим печатима (плава и провидна мања) и број пластичног печата којим је запечатио провидну заштитну већу врећу у којој се налазе већ упаковани неискориштени и оштећени гласачки листићи за општинско вијеће.

Након тога образац потпише предсједник и сви чланови бирачког одбора. Предсједник тада искине све жуте копије обрасца и полијепи их на зид на бирачком мјесту да сви присутни могу да видје изборне резултате, све зелене копије искине и стави у коверту за предсједника општинске изборне комисије, све црвене копије остави себи, а све плаве копије искине и убаци у плаву врећу гдје су пребројани важећи и неважећи гласачки листићи за општинско вијеће и печатом чији је број уписао у образац запечати врећу. Оригинал образац у корицама убаци у коверту на којој пише да је за Централну изборну комисију БиХ.

Након тога предсједник два помоћна обрасца убаци у мању провидну врећу заједно са изводом из Централног бирачког списка и записником о раду бирачког одбора и запечати печатом чији је број уписао на обрасцу.

НАКОН УТВРЂИВАЊА РЕЗУЛТАТА ГЛАСАЊА И ПАКОВАЊА ИЗБОРНОГ МАТЕРИЈАЛА НА НАЧИН КАКО ЈЕ ТО ПРОПИСАНО, БИРАЧКИ ОДБОР ОДМАХ, А НАЈКАСНИЈЕ 12 САТИ НАКОН ЗАТВАРАЊА БИРАЧКОГ МЈЕСТА, САВ ИЗБОРНИ МАТЕРИЈАЛ ДОСТАВЉА ЛОКАЛНОЈ ИЗБОРНОЈ КОМИСИЈИ.

Овим је бирачки одбор завршио све своје прописане активности око избора.

Подсјетник изборних радњи

1. Да ли је бирачки одбор разврстао гласачке листиће у групе по 25 листића и утврдио укупан број листића за скупштину општине / општинско вијеће? ☐
2. Да ли је бирачки одбор разврстао гласачке листиће за скупштину општине / општинско вијеће у групе по 25 листића по политичким субјектима на основу добивених гласова и неважеће гласачке листиће? ☐
3. Да ли је бирачки одбор извршио прво бројање гласова и утврдио број гласова за сваког политичког субјекта за скупштину општине / општинско вијеће и број неважећих неозначених и неважећих осталих гласачких листића? ☐
4. Да ли је предсједник бирачког одбора евидентирао податке у Образац за збирне резултате за сваког политичког субјекта за општинско/градско вијеће односно скупштину општине/града на начин како је то овим приручником објашњено? ☐
5. Да ли је бирачки одбор извршио друго бројање гласова и утврдио број гласова за све кандидате у оквиру отворених листи? ☐
6. Да ли је предсједник бирачког одбора евидентирао податке у Образац за збирне резултате за све кандидате у оквиру отворених листи? ☐
7. Да ли је предсједник бирачког одбора жуту копију Обрасца за збирне резултате за општинско/градско вијеће односно скупштину општине/града истакао на видно мјесто на бирачком мјесту? ☐
8. Да ли је бирачки одбор спаковао изборни материјал на начин како је прописано одговарајућом шемом паковања за редовно бирачко мјесто? ☐
9. Да ли је бирачки одбор доставио изборни материјал изборној комисији у предвиђеном року, односно најкасније 12 сати након затварања бирачког мјеста? ☐

5. БИРАЧКО МЈЕСТО ЗА ГЛАСАЊЕ У ОДСУСТВУ

5.1. Процедуре гласања, бројања коверата, евидентирања података у Обрасцу за бројно стање и вођење Записника о раду бирачког одбора

а) На бирачком мјесту за гласање у одсуству примјењује се процедура гласања утврђена за редовна бирачка мјеста. Бирачу који гласа на бирачком мјесту за гласање у одсуству издају се коверте које садрже гласачке листиће који се издају у основној изборној јединици за коју бирач гласа.

> Бирач који гласа у одсуству, ако оштети гласачки листић, враћа коверту с гласачким листићима, а члан бирачког одбора издаје му нову коверту са гласачким листићима.

б) Бирачки одбор прије отварања бирачког мјеста за гласање у одсуству обавља исте радње као и бирачки одбор на редовним бирачким мјестима, осим што се на тим бирачким мјестима ручно броје коверте које садрже гласачке листиће по основним изборним јединицама за које бирачи гласају. Добијене бројеве пребројаних коверти предсједник уноси у Образац за бројно стање.

в) Након затварања бирачког мјеста за гласање у одсуству бирачки одбор обавља следеће радње:

- броји потписе на изводу из коначног Централног бирачког списка;
- броји неискориштене коверте с гласачким листићима по основним изборним јединицама;
- броји коверте с оштећеним гласачким листићима по основним изборним јединицама ако их има;
- уписује добивене бројеве у Образац за бројно стање, а неискориштене коверте пакује у оригиналне кутије, оштећене коверте с гласачким листићима ставља у коверту А3 с натписом оштећени гласачки листићи те их пакују у провидну врећу;
- отвара гласачку кутију и разврстава коверте с гласачким листићима по основним изборним јединицама;
- броји коверте с гласачким листићима по основним изборним јединицама и увезује их гумицама;
- предсједник уписује добивени број коверата за сваку основну изборну јединицу у Образац за бројно стање;
- упаковане снопове коверата по основним изборним јединицама убацују у црвену врећу;
- уписује на Образац за бројно стање бројеве печата провидне вреће, црвене вреће и мање провидне пластичне вреће;
- плаву копију Обрасца за бројно стање ставља у црвену врећу и затвара је печатом;
- у провидну мању пластичну врећу убацује оригинал Записника о раду бирачког одбора — ЗАРБО, извод из коначног Централног бирачког списка и оригинал Обрасца за бројно стање те је печати предвиђеним печатом;
- у зелену коверту ставља зелену копију Записника о раду бирачког одбора — ЗАРБО и зелену копију Обрасца за бројно стање која је за предсједника локалне изборне комисије;
- црвену копију Обрасца за бројно стање предсједник задржава за себе.

ОБРАЗАЦ ЗА БРОЈНО СТАЊЕ (Бирачко мјесто за гласање у одсуству)	Назив и шифра општине/изборне јединице:	Број бирачког мјеста:	БСО
	МОДРИЧА	0245501	

Шифра општине/изборне јединице за коју се гласа —————→												
I: ПРИЈЕ ОТВАРАЊА БИРАЧКОГ МЈЕСТА												
1. Број имена бирача на изводу из Централног бирачког списка (ручно бројати)	060	133	135	200								
2. Број примљених коверата са гласачким листићима	17	35	10	2								
II : НАКОН ЗАТВАРАЊА БИРАЧКОГ МЈЕСТА												
3. Број потписа на изводу из Централног бирачког списка	13	31	6	0								
4. Број оштећених коверата са гласачким листићима (пакет 2а)	0	0	0	0								
5. Број издатих коверата са гласачким листићима (ред 6+7+8)	13	31	6	0								
6. Број неискоришћених коверата са гласачким листићима (ручно бројати)	7	9	9	5								
7. Број задужених коверата са гласачким листићима (ред 9+10)	20	40	15	5								
III : НАКОН ОТВАРАЊА ГЛАСАЧКЕ КУТИЈЕ												
8. Број коверата са гласачким листићима	13	31	6	0								
IV: ТЕСТ ТАЧНОСТИ												
9. Ред 7. = ред 2.; ако нису исти, уписати разлику	0	0	0	0								

Потписујући се испод, изјављујем да ови бројеви тачно одражавају изборне активности на овом бирачком мјесту.

Својом број личностног листа за гласање са неопозивним ил. личним (прописан вео)	ИМЕ (ШТАМПАНИМ СЛОВИМА)	ПОТПИС
BA 001026	БЕЉИД ПЕТРОВИЋ	Београд Петровић
BA 0031003	ИУСТАДА ЈАКОВИЋ	Иуста Ја
BA 0031003	МЛАДЕН ВУЧЕВИЋ	Младен

Својом број личностног листа за гласање са опозивним ил. личним (прописан вео)	ИМЕ (ШТАМПАНИМ СЛОВИМА)	ПОТПИС
BA 0031003	ЈАНУА ИСТОЈАРЕВИЋ	Јануа
BA 0031003	ТАЋАНА ТРИКОКОВИЋ	Трикоковић

6. БИРАЧКО МЈЕСТО ЗА ГЛАСАЊЕ НЕПОТВРЂЕНИМ ГЛАСАЧКИМ ЛИСТИЋИМА

- > По једно бирачко мјесто у свакој основној изборној јединици овлаштено је за издавање непотврђених гласачких листића. Локална изборна комисија ће на бирачком мјесту овлашћеном за издавање непотврђених гласачких листића по могућности безбиједити рачунар на којем ће бити подаци из Централног бирачког списка.

На бирачком мјесту за гласање непотврђеним гласачким листићима бирачко право остварују следеће категорије бирача:

- бирачи који су уписани у извод из Централног бирачког списка за гласање изван БиХ, а на дан одржавања избора затекну се у земљи,
- редовни бирачи који се не налазе на закљученом изводу из Централног бирачког списка, а посједују важећи идентификациони документ из Поглавља IV овог приручника и потврду о мјесту пребивалишта.

1. Процедуре гласања, бројања коверата, евидентирања података у Обрасцу за бројно стање и вођење Записника о раду бирачког одбора

- а) Централна изборна комисија путем локалне изборне комисије бирачким одборима на бирачким мјестима овлашћеним за издавање непотврђених гласачких листића доставља списак бирача који су уписани у извод из Централног бирачког списка за бираче који гласају путем поште, за ту основну изборну јединицу. Наведени списак служи у сврху утврђивања права гласања путем непотврђених гласачких листића за ову категорију бирача.
- б) Своје бирачко право ови бирачи остварују у основној изборној јединици за коју су уписани у Централном бирачком списку да гласају поштом или су уписани у Централни бирачки списак по пријављеном пребивалишту.

Бирачи који промијене пребивалиште из једне основне изборне јединице у другу основну изборну јединицу у периоду од закључења коначног Централног бирачког списка до дана избора, бирачко право оствариће у основној изборној јединици у којој су имали пријављено пребивалиште прије дана закључења коначног Централног бирачког списка.

- в) Име бирача који има право гласати непотврђеним гласачким листићем уписује се на извод из Централног бирачког списка, који садржи све податке као и извод из коначног Централног бирачког списка. Бирач се потписује на извод из Централног бирачког списка и гласа непотврђеним ковертованим гласачким листићем који се пакује у посебну сигурносну бијелу коверту.
- г) Члан бирачког одбора задужен за издавање гласачких листића, на основу идентификационог документа бирача, испуњава неопходне податке на предњој страници коверте са непотврђеним ковертованим гласачким листићима, на основу којих се може провјерити бирачко право. На предњу страницу коверте уписују се следећи подаци:
- број бирачког мјеста;
 - презиме и име бирача;
 - јединствени матични број бирача;
 - датум рођења;
 - тренутна адреса становања коју бирач наведе;
 - назив и број предложеног идентификационог документа и назив органа који је издао документ.

□□□□□□
Broj biračkog mjesta/Број бирачког мјеста

Koverta/omotnica za nepotvrđene glasačke listiće
Коверта за непотврђене гласачке листиће

1. Prezime / Презиме
□□□□□□□□□□□□□□□□□□

2. Ime / Име
□□□□□□□□□□□□□□□□□□

3. Jedinstveni matični broj / Јединствени матични број
□□□□□□□□□□□□□□

4. Datum (nadnevak) rođenja / Датум рођења
□□ □□ □□□□

5. Trenutna adresa stanovanja / Тренутна адреса становања
□□□□□□□□□□□□□□□□□□
□□□□□□□□□□□□□□□□□□

6. Naziv predložene identifikacionog dokumenta / Назив показаног идентификационог документа
□□□□□□□□□□□□□□□□□□

7. Broj predložene isprave / Број показаног документа
□□□□□□□□□□□□

8. Izdat od / Издат од
□□□□□□□□□□□□□□□□□□
□□□□□□□□□□□□□□□□□□

- > Изглед персонализоване коверте на коју се уписују предвиђени подаци — **лијево**.
- > Изглед бијеле заштитне коверте у коју се стављају гласачки листићи и која се након гласања бирача пакује у персонализовану коверту — **доле**.

U ovu kovertu stavite samo glasačke listiće!!

Ako na ovu kovertu ili na glasačke listiće ispišete svoje osobne podatke, Vaši glasački listići neće biti važeći.

U ovu kuvertu stavite samo glasačke listiće!!

Ako na ovu kuvertu ili na glasačke listiće ispišete svoje osobne podatke, Vaši glasački listići neće biti važeći.

У ову коверту ставите само гласачке листиће!!

Ако на ову коверту или на гласачке листиће будете исписали своје личне податке, Ваши гласачки листићи неће да буду важећи.

- д) Члан бирачког одбора задужен за издавање гласачких листића издаје гласачке листиће и бијелу заштитну коверту бирачу, упућује бирача да након гласања гласачке листиће запакује у бијелу заштитну коверту, а идентификациони документ бирача задржава до тренутка када бирач, након што је гласао, врати непотврђене ковертоване гласачке листиће запаковане у сигурносној бијелој коверти.
- ђ) Члан бирачког одбора задужен за издавање гласачких листића ставља безбједносну бијелу коверту у коверту с подацима о бирачу који гласа непотврђеним ковертираним гласачким листићима. Коверта се печати и бирач је убацује у гласачку кутију.
- е) Предсједник бирачког одбора уписује предвиђене податке у Образац за бројно стање.
- ж) Након затварања бирачког мјеста овлаштеног за издавање непотврђених гласачких листића предсједник и чланови бирачког одбора обављају следеће радње:
- броје потписе на изводу из Централног бирачког списка;
 - броје неискориштене коверте с гласачким листићима по основним изборним јединицама;
 - броје оштећене коверте с гласачким листићима ако их има;
 - уписују добијене бројеве у Образац за бројно стање, а неискориштене коверте пакује у оригиналне кутије, коверте с оштећеним гласачким листићима ставља у коверту АЗ с натписом оштећени гласачки листићи те их пакују у провидну врећу;
 - отварају гласачку кутију, броје коверте с непотврђеним гласачким листићима и увезују их гумицом;
 - предсједник уписује добијени број коверата с непотврђеним гласачким листићима у Образац за бројно стање;
 - упаковане коверте с непотврђеним гласачким листићима убацују у зелену врећу;
 - уписују у Образац за бројно стање бројеве печата провидне вреће, зелене вреће и мање провидне пластичне вреће;
 - плаву копију Обрасца за бројно стање ставља у зелену врећу и затвара је печатом;
 - у мању провидну врећу убацује оригинал Записника о раду бирачког одбора, извод из Централног бирачког списка и оригинал Обрасца за бројно стање те је печати;
 - у зелену коверту ставља зелену копију Записника о раду бирачког одбора и зелену копију Обрасца за бројно стање која је за предсједника локалне изборне комисије;
 - црвену копију Обрасца за бројно стање предсједник задржава за себе.

ОБРАЗАЦ ЗА БРОЈНО СТАЊЕ (Б. М. за гласање непотврђеним гласачким листићима)	Назив општине:	Број бирачког мјеста:	БСН
	МОДРИЧА	0245501111	

Серијски број пластичног печата-Гласачка кутија 1		Серијски број пластичног печата-Гласачка кутија 2 (Ако је потребно!)	
BA 6 7 3 0 0 3	BA 1 6 6 0 1 6		
ПЕЧАТ 1	ПЕЧАТ 2	ПЕЧАТ 1	ПЕЧАТ 2

Шифра општине/изборне јединице за коју се гласа

0245

ДИО I: ПРИЈЕ ОТВАРАЊА БИРАЧКОГ МЈЕСТА	
1. Број имена на листи бирача који су регистровани за гласање путем поште, а могу гласати непотврђеним гл. листићима (ручно бројати)	750
2. Број примљених коверата са гласачким листићима	75
ДИО II: ТОКОМ ГЛАСАЊА	
3. Број накнадно примљених коверата са гласачким листићима	0
4. Укупан број примљених коверата са гласачким листићима (ред 2+3)	75
ДИО III: НАКОН ЗАТВАРАЊА БИРАЧКОГ МЈЕСТА	
5. Број потписа на изводу из Централног бирачког списка за бираче који су гласали непотврђеним гласачким листићима	11
6. Број упропаштених коверата са гласачким листићима (пакет 2н)	0
7. Број изданих коверата са гласачким листићима (ред 5+6)	11
8. Број неискориштених коверата са гласачким листићима (ручно бројати)	64
9. Свеукупан број задужених коверата са гласачким листићима (ред 7+8)	75
ДИО IV: НАКОН ОТВАРАЊА ГЛАСАЧКЕ КУТИЈЕ	
10. Број коверата са непотврђеним гласачким листићима	11
ДИО V: ТЕСТ ТАЧНОСТИ	
11. Ред 9=ред 4; ако нису исти, уписати разлику	0
12. Ред 10 = ред 5; ако нису исти, уписати разлику	0

Серијски број пластичног печата за врећу са неискориштеним гл. листићима (провидна врећа)
BA 0 0 1 1 3 8

Серијски број пластичног печата за врећу са коверата са непотврђеним гл. листићима (зелена)
BA 0 1 0 0 3 6

Серијски број пластичног печата за врећу са документацијом за Централну изборну комисију БиХ (провидна мања)
BA 7 7 0 7 0 3

Потписујући се испод, изјављујем да ови бројеви тачно одражавају изборне активности на овом бирачком мјесту.

	ИМЕ (ШТАМПАНИМ СЛОВИМА)	ПОТПИС
ПРЕДСЈЕДНИК	ВЕЉКО ПЕТРОВИЋ	<i>Veľko Petrović</i>
ЧЛАН 1	МУСТАФА ЛАКОВИЋ	<i>Mustafa Laković</i>
ЧЛАН 2	МЛАДЕН ВИЧЕВИЋ	<i>Mladen Vikić</i>
ЧЛАН 3	САДИНА ИХТИЈАРЕВИЋ	<i>Sadina Ihtijarević</i>
ЧЛАН 4	ТАТЈАНА ТРИФКОВИЋ	<i>Tatjana Trifković</i>

ПРИМЈЕР ПРАВИЛНО ПОПУЊЕНОГ ОБРАСЦА ЗА БРОЈНО СТАЊЕ НА БИРАЧКОМ МЈЕСТУ ОВЛАШТЕНОМ ЗА ИЗДАВАЊЕ НЕПОТВРЂЕНИХ ГЛАСАЧКИХ ЛИСТИЋА – БСН

7. МОБИЛНИ ТИМ

Да би гласали бирачи који су везани за своје домове, односно који су везани за установе (притворске јединице, геријатријске, дистрофичарске или друге здравствене установе), локалне изборне комисије формирају мобилни тим који ће посјетити ове категорије бирача.

1. Процедуре гласања, бројања коверата, евидентирања података у Обрасцу за бројно стање и вођење Записника о раду бирачког одбора (мобилног тима)

а) Мобилни тим се састоји од предсједника и два члана. Предсједник руководи радом мобилног тима и одговоран је за његову законитост. Локална изборна комисија један сат прије отварања бирачких мјеста предаје мобилном тиму материјал како слиједи:

извод из Централног бирачког списка за бираче који су пријављени за гласање на овај начин;

- одговарајући број гласачких листића запакованих у заштитне коверте, које су стављене у персонализоване коверте на којима су уписане шифре основних изборних јединица за које се гласа;
- одговарајући број помоћних гласачких кутија (картонске кутије);
- Образац за бројно стање — мобилни тим;
- потрошни материјал који је неопходан у процесу рада мобилног тима;
- Записник о раду бирачког одбора;
- списак бирача с адресама и контакт-телефонима и
- план рада мобилног тима.

- > За потребе рада на терену локална изборна комисија мобилном тиму треба да обезбједи одговарајуће моторно возило, односно одговарајући превоз до бирача који су уписани у извод из Централног бирачког списка за гласање путем мобилног тима.
- > Мобилни тим приликом посјете бирача који су везани за установе може, ради бржег и ефикаснијег гласања, у сарадњи с надлежним особљем, да организује гласање на начин на који се гласање организује на бирачком мјесту, придржавајући се при томе процедуре која је прописана за гласање бирача на бирачком мјесту.
- > Мобилни тим за гласање дужан је да обезбједи тајност гласања на начин како је то прописано законом и објашњено овим приручником.
- > Мобилни тим за гласање дужан је придржавати се плана рада мобилног тима који је донијела локална изборна комисија и омогућити акредитованим посматрачима посматрање рада мобилног тима. Акредитовани посматрачи могу да посматрају рад мобилног тима за гласање на начин како је то објашњено у Поглављу III овог приручника и ако не нарушавају приватност бирача који су везани за своје домове, односно ако не нарушавају правила понашања која су успостављена у установама за које су бирачи везани и уз сагласност надлежног особља тих установа..

б) По преузимању изборног материјала предсједник и чланови мобилног тима обављају следеће:

- уписују своја имена у Записник и потписују се у дијелу Записника који је за то предвиђен;
- уписују број бирача с извода из Централног бирачког списка на предвиђено мјесто у Обрасцу за бројно стање;
- ручно броје примљене персонализоване заштитне коверте са сетовима гласачких листића према шифрама основних изборних јединица за које се гласа, а према бирачкој опцији бирача који су уписани у извод из Централног бирачког списка и уписују тај број у Образац за бројно стање;
- формирају помоћну гласачку кутију и стављају папирни самољепљиви печат
- на отвор гласачке кутије и
- уписују серијске бројеве печата с помоћне гласачке кутије у Образац за бројно стање.

- в) **Мобилни тим почиње радити у 07.00 сати, а завршава у 19.00 сати.**
- г) Начин гласања бирача с посебним потребама не разликује се од начина гласања утврђеног за бирачка мјеста.
- д) Мобилни тим приликом рада на терену, након гласања бирача на одређеној локацији, самољепљивом траком лијепи отвор гласачке кутије који потписују председник и чланови мобилног тима.
- ђ) Након завршетка рада на терену, мобилни тим ставља на отвор помоћне гласачке кутије самољепљиви папирни печат на који се потписују председник и чланови мобилног тима, а серијски број печата евидентира на додатном Обрасцу за бројно стање.
- е) У Записник о раду мобилног тима, који потписују председник и оба члана, уписују се важнији догађаји током њиховог рада на терену.
- ж) Након завршеног обиласка свих бирача чија се имена налазе на изводу из Централног бирачког списка, мобилни тим одлази у сједишту локалне изборне комисије и обавља сљедеће радње:
- броји потписе на изводу из Централног бирачког списка;
 - броји неискориштене коверте с гласачким листићима по основним изборним јединицама;
 - броји коверте с оштећеним гласачким листићима по основним изборним јединицама ако их има;
 - уписује добијене резултате у Образац за бројно стање, а неискориштене коверте пакује у оригиналне кутије, оштећене коверте с гласачким листићима ставља у коверту А3 с натписом оштећени гласачки листићи те их пакују у провидну врећу;
 - отвара гласачку кутију;
 - броји коверте с гласачким листићима по основним изборним јединицама и увезује их гумицом;
 - председник уписује добијени број коверата с гласачким листићима по основним изборним јединицама у Образац за бројно стање;
 - упаковане коверте с гласачким листићима по основним изборним јединицама убацују у наранџасту врећу;
 - уписује на Образац за бројно стања бројеве печата провидне вреће, наранџасте вреће и мање провидне вреће;
 - плаву копију Обрасца за бројно стање ставља у наранџасту врећу и затвара је печатом;
 - у мању провидну врећу убацује оригинал Записника о раду бирачког одбора — ЗАРБО, извод из Централног бирачког списка и оригинал Обрасца за бројно стање те је печати предвиђеним печатом;
 - у зелену коверту ставља зелену копију Записника о раду бирачког одбора и зелену копију Обрасца за бројно стање која је за председника локалне изборне комисије;
 - црвену копију Обрасца за бројно стање председник задржава за себе.

3) Мобилни тим свој изборни материјал предаје локалној изборној комисији у њеном сједишту.

НАПОМЕНА: Персонализоване заштитне коверте које се користе за гласање путем мобилног тима истог су изгледа и садржаја као коверте које се користе за гласање непотврђеним гласачким листићима.

ВИДИ: 6. БИРАЧКО МЈЕСТО ЗА ГЛАСАЊЕ НЕПОТВРЂЕНИМ ГЛАСАЧКИМ ЛИСТИЋИМА.

ФОРМАТ ЗА БРОЈНО СТАЊЕ (МОБИЛНИ ТИМ)										Назив и шифра општине/изборне јединице:										Број мобилног тима:										БСМ									
Серијски број папирног печата-гласачка кутија										Серијски број папирног печата-гласачка кутија										Серијски број папирног печата-гласачка кутија										Серијски број папирног печата-гласачка кутија									
ВА	О	5	7	7	6	5	ВА	О	2	4	3	1	0	ВА	1	2	4	6	7	0	ВА	6	6	3	2	1	0												

[illegible]

Потписујући се испод, изјављујем да ови бројеви тачно одражавају изборне активности на овом бирачком мјесту.

ПРЕДСЕДНИК	ИМЕ (ШТАМПАНИМ СЛОВИМА)	ПОТПИС
ЧЛАН 1	ВЕАКО НЕЂОВИЋ	<i>Beako Nedovic</i>
ЧЛАН 2	ТАЏИЈА ТРИЉКОВИЋ	<i>Tadja Triljkovic</i>
ЧЛАН 3	ИМЕ (ШТАМПАНИМ СЛОВИМА)	ПОТПИС

ПРИМЈЕР ПРАВИЛНО ПОПУЊЕНОГ ОБРАСЦА ЗА БРОЈНО СТАЊЕ МОБИЛНОГ ТИМА – БСМ

ДИО 4.

КРИВИЧНЕ ОДРЕДБЕ

8. КРИВИЧНЕ ОДРЕДБЕ

1. САНКЦИЈЕ ИЗ ИЗБОРНОГ ЗАКОНА БиХ (ПОГЛАВЉЕ 19А)

1.1. Забраном ангажовања за рад на бирачком мјесту у Центру за бирачки списак у општинској изборној комисији или другој изборној комисији успостављеној у складу с чланом 2.21 Изборног закона БиХ, односно новчаном казном у износу од 200,00 КМ до 1.000,00 КМ казниће се предсједник или члан бирачког одбора ако:

- 1) учествује у доношењу одлуке која може да доведе у сумњу његову способност да дјелује непристрасно (члан 2.1 Изборног закона БиХ);
- 2) не обавијести бираче о свим информацијама неопходним за спровођење избора, у складу с прописима Централне изборне комисије БиХ (члан 2.13 став (1) тачка 5);
- 3) неправилно броји гласачке листиће на бирачким мјестима и у општинским центрима за бројање (члан 2.13 став (1) тачка 7);
- 4) неоправдано није присутан током цијелог процеса гласања (члан 5.5)
- 5) не одреди дужности члановима бирачког одбора (члан 5.6 став (2));
- 6) Записник о раду бирачког одбора не садржи податке прописане Изборним законом БиХ (члан 5.7);
- 7) не објасни бирачу начин гласања и не обезбједи тајност гласања (члан 5.11 став (1));
- 8) изда гласачки листић или листиће супротно прописима који регулишу издавање гласачких листића (члан 5.13);
- 9) не утврди идентитет бирача и потпис бирача на изводу из Централног бирачког списка у складу с Изборним законом БиХ (члан 5.13);
- 10) помаже лицу при гласању на начин који није у складу с Изборним законом БиХ (члан 5.19 став (2));
- 11) су обрасци попуњени супротно члану 5.25 Изборног закона БиХ.

(2) За повреде из тачке 1, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10 и 11 овог члана казниће се чланови бирачког одбора новчаном казном у износу од 300,00 КМ до 3.000,00 КМ.

Кривичним законом Републике Српске (Службени гласник Републике Српске, бр. 49/03, 108/04, 37/06, 70/06, 73/10, 1/12 и 67/13), члановима 184—192. прописане су санкције за теже повреде изборних процедура, при чему је најблажа запријеђена мјера новчана казна или шест мјесеци затвора, а највећа запријеђена мјера пет година затвора.

Кривичним законом Федерације Босне и Херцеговине (Службене новине Федерације БиХ, бр. 36/03, 37/03, 21/04, 69/04, 18/05, 42/10, 42/11, 59/14 и 76/14), члановима 194—199. прописане су санкције за теже повреде изборних процедура, при чему је најблажа запријеђена мјера новчана казна или три мјесеца затвора, а највећа запријеђена мјера пет година затвора.

Кривичним законом Брчко Дистрикта БиХ — пречишћени текст (Службени гласник Брчко Дистрикта БиХ, број 33/13) члановима 191—196. прописане су санкције за теже повреде изборних процедура, при чему је најблажа запријеђена мјера новчана казна или шест мјесеца затвора, а највећа запријеђена мјера пет година затвора.

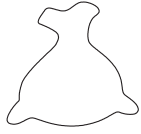
Литература

- Изборни закон Босне и Херцеговине (“Службени гласник БиХ”, број: 23/01, 7/02, 9/02, 20/02, 25/02, 4/04, 20/04, 25/05, 52/05, 65/05, 77/05, 11/06, 24/06, 32/07, 33/08, 37/08, 32/10, 18/13, 7/14 и 31/16),
- Правилник о начину provedбе избора — пречишћени текст (“Службени гласник БиХ”, бр. 32/16 и 43/16),
- Упутство о врстама, начину и роковима за одређивање бирачких мјеста (“Службени гласник БиХ”, бр. 37/14),
- Упутство о условима и процедурама за акредитирање изборних посматрача у Босни и Херцеговини (“Службени гласник БиХ”, бр. 37/14),
- Упутство о утврђивању квалификација и поступку именовања чланова бирачких одбора — пречишћени текст (“Службени гласник БиХ”, бр. 32/16).

ПРИЛОГ

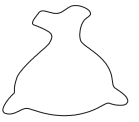
ШЕМЕ ПАКОВАЊА ИЗБОРНОГ МАТЕРИЈАЛА

Šema pakovanja/pakiranja materijala na redovnom/redovitom biračkom mjestu FBiH

Siva zaštitna vreća 1. Prebrojani važeći glasački listići (za načelnika općine) 2. Providna plastična vreća sa: - Koverta /kuverta- nevažeći glasački listići - Koverta /kuverta-Obrazac za zbirne rezultate ZR (plava kopija /preslik)	Providna zaštitna vreća - dokumentacija za CIK/SIP BiH <i>Providna plastična (MANJA) vreća</i> 1. Izvod/izvadak iz konačnog Centralnog/Središnjeg biračkog spiska/popisa 2. Zapisnik o radu biračkog odbora ZARBO (original) 3. Pomoćni obrasci za brojanje
Plava zaštitna vreća 1. Prebrojani važeći glasački listići (za općinsko vijeće) 2. Providna plastična vreća sa: - Koverta /kuverta- nevažeći glasački listići - Koverta /kuverta-Obrazac za zbirne rezultate ZR (plava kopija /preslik)	Koverta /kuverta A3 za CIK/SIP BiH - Obrazac za brojno stanje BS (original u koricama) - Obrasci za zbirne/zbrojne rezultate ZR –većinski glas i otvorena lista (original)
Providna plastična (VEĆA) vreća 1. Neiskorišteni glasački listići (upakovani u originalne kutije) 2. Koverta /kuverta sa oštećenim glasačkim listićima	Koverta /kuverta za predsjednika izborne komisije /povjerenstva : - Obrazac za brojno stanje BS (zelena kopija /preslik) - Obrasci za zbirne/zbrojne rezultate ZR –većinski glas i otvorena lista (zelena kopija/preslik) - Zapisnik o radu biračkog odbora ZARBO (zelena kopija/preslik)
Koverta /kuverta za predsjednika biračkog odbora: - Obrazac za brojno stanje BS (crvena kopija /preslik) - Obrasci za zbirne/zbrojne rezultate ZR –većinski glas i otvorena lista (crvena kopija/preslik)	

Napomena: Na svaku vreću potrebno/potrebno je napisati broj biračkog mjesta!!

Šema pakovanja/pakiranja izbornog materijala na biračkom mjestu za glasanje u odsutnosti u FBiH

Crvena zaštitna vreća 1. Prebrojane koverta sa setovima glasačkih listića uvezane po izbornim jedinicama 2. Obrazac brojnog stanja (plava kopija)	Koverta za Predsjednika biračkog odbora: 1. Obrazac brojnog stanja (crvena kopija)
Providna zaštitna vreća (veća) 1. Neiskorištene koverta sa setovima glasačkih listića upakovane u originalne kutije 2. Oštećene koverta sa setovima glasačkih listića	Koverta za Predsjednika izborne komisije: 1. Obrazac brojnog stanja (zelena kopija) 2. Zapisnik o radu biračkog odbora (zelena kopija)
Providna zaštitna vreća (manja) 1. Obrazac brojnog stanja (original u koricama) 2. Zapisnik o radu biračkog odbora (original u koricama) 3. Izvod iz Centralnog biračkog spiska	NAPOMENA: na svaku vreću potrebno je upisati broj biračkog mjesta !

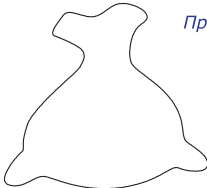
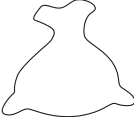
Šema pakovanja/pakiranja izbornog materijala na biračkom mjestu ovlaštenom za izdavanje nepotvrđenih glasačkih listića u FBiH

Zelena zaštitna vreća 1. Prebrojane kovertе sa nepotvrđenim glasačkim listićima 2. Obrazac brojnog stanja (plava kopija)	Kovertа za Predsjednika biračkog odbora: 1. Obrazac brojnog stanja (crvena kopija)
Providna zaštitna vreća (veća) 1. Neiskorištene kovertе sa setovima glasačkih listića upakovane u originalne kutije 2. Oštećene kovertе sa setovima glasačkih listića	Kovertа za Predsjednika izborne komisije: 1. Obrazac brojnog stanja (zelena kopija) 2. Zapisnik o radu biračkog odbora (zelena kopija) 3. Dopunski izvod iz Centralnog biračkog spiska (spisak potencijalnih birača koji imaju pravo glasati nepotvrđenim glasačkim listićima)
Providna zaštitna vreća (manja) 1. Obrazac brojnog stanja (original u koricama) 2. Zapisnik o radu biračkog odbora (original u koricama)	NAPOMENA: Na svaku vreću potrebno je upisati broj biračkog mjesta !

Šema pakovanja/pakiranja izbornog materijala Mobilni tim u FBiH

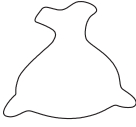
Narandžasta zaštitna vreća 1. Prebrojane kovertе sa setovima glasačkih listića uvezane po izbornim jedinicama 2. Obrazac brojnog stanja (plava kopija)	Kovertа za Predsjednika biračkog odbora: 1. Obrazac brojnog stanja (crvena kopija)
Providna zaštitna vreća (veća) 1. Neiskorištene kovertе sa setovima glasačkih listića upakovane u originalne kutije 2. Oštećene kovertе sa setovima glasačkih listića	Kovertа za Predsjednika izborne komisije: 1. Obrazac brojnog stanja (zelena kopija) 2. Zapisnik o radu biračkog odbora (zelena kopija)
Providna zaštitna vreća (manja) 1. Obrazac brojnog stanja (original u koricama) 2. Zapisnik o radu biračkog odbora (original u koricama) 3. Dodatni izvod iz Centralnog biračkog spiska za birače sa posebnim potrebama	NAPOMENA: Na svaku vreću potrebno je upisati broj biračkog mjesta !

Шема паковања материјала на редовном бирачком мјесту РС

Сива заштитна врећа 1. Пребројани важећи гласачки листићи (за начелника општине/градоначелика) 2. Провидна пластична врећа са: - Коверта –неважећи гласачки листићи - Коверта –Образац за збирне резултате ЗР (плава копија)	Провидна заштитна врећа –документација за ЦИК БиХ Провидна пластична (МАЊА) врећа 1. Извод из коначног Централног бирачког списка 2. Записник о раду бирачког одбора ЗАРБО (оригинал) 3. Помоћни обрасци за бројање
Плава заштитна врећа 1. Пребројани важећи гласачки листићи (за општинско вијеће/скупштину града) 2. Провидна пластична врећа са: - Коверта –неважећи гласачки листићи - Коверта –Образац за збирне резултате ЗР (плава копија)	Коверта за председника бирачког одбора: - Образац за бројно стање БС (црвена копија) - Обрасци за збирне резултате ЗР –већински глас и отворена листа (црвена копија)
Провидна пластична (ВЕЋА) врећа 1. Неискориштени гласачки листићи (упаковани у оригиналне кутије) 2. Коверта са оштећеним гласачким листићима	Коверта за председника изборне комисије: - Образац за бројно стање БС (зелена копија) - Обрасци за збирне резултате ЗР –већински глас и отворена листа (зелена копија) - Записник о раду бирачког одбора ЗАРБО (зелена копија)
Коверта АЗ за ЦИК БиХ: - Образац за бројно стање БС (оригинал у корицама) - Обрасци за збирне резултате ЗР –већински глас и отворена листа (оригинал)	

Напомена: на сваку врећу потребно је написати број бирачког мјеста!!

Шема паковања изборног материјала на бирачком мјесту за гласање у одсуству РС

Црвена заштитна врећа 1. Пребројане коверте са сетовима гласачких листића увезане по изборним јединицама 2. Образац бројног стања (плава копија)	Коверта за Председника бирачког одбора: 1. Образац бројног стања (црвена копија)
Провидна заштитна врећа (већа) 1. Неискориштене коверте са сетовима гласачких листића, упаковане у оригиналне кутије 2. Оштећене коверте са сетовима гласачких листића	Коверта за Председника изборне комисије: 1. Образац бројног стања (зелена копија) 2. Записник о раду бирачког одбора (зелена копија)
Провидна заштитна врећа (мања) 1. Образац бројног стања (оригинал у корицама) 2. Записник о раду бирачког одбора (оригинал у корицама) 3. Извод из Централног бирачког списка	

НАПОМЕНА:

На сваку врећу потребно је уписати број бирачког мјеста !

Шема паковања изборног материјала на бирачком мјесту овлашћеном за издавање непотврђених гласачких листића у РС

Зелена заштитна врећа

1. Пребројане коверте са непотврђеним гласачким листићима
2. Образац бројног стања (плава копија)

Провидна заштитна врећа (већа)

1. Неискориштене коверте са сетовима гласачких листића, упаковане у оригиналне кутије
2. Оштећене коверте са сетовима гласачких листића

Провидна заштитна врећа (мања)

1. Образац бројног стања (оригинал у корицама)
2. Записник о раду бирачког одбора (оригинал у корицама)

Коверта за Предсједника бирачког одбора:

1. Образац бројног стања (црвена копија)

Коверта за Предсједника изборне комисије:

1. Образац бројног стања (зелена копија)
2. Записник о раду бирачког одбора (зелена копија)
3. Допунски извод из Централног бирачког списка (списак потенцијалних бирача који имају право гласати непотврђеним гласачким листићима)

НАПОМЕНА:

На сваку врећу потребно је уписати број бирачког мјеста !

Шема паковања изборног материјала Мобилни тим у РС

Наранџаста заштитна врећа

1. Пребројане коверте са сетовима гласачких листића увезане по изборним јединицама
2. Образац бројног стања (плава копија)

Провидна заштитна врећа (већа)

1. Неискориштене коверте са сетовима гласачких листића, упаковане у оригиналне кутије
2. Оштећене коверте са сетовима гласачких листића

Провидна заштитна врећа (мања)

1. Образац бројног стања (оригинал у корицама)
2. Записник о раду бирачког одбора (оригинал у корицама)
3. Додатни извод из Централног бирачког списка за бираче са посебним потребама

Коверта за Предсједника бирачког одбора:

1. Образац бројног стања (црвена копија)

Коверта за Предсједника изборне комисије:

1. Образац бројног стања (зелена копија)
2. Записник о раду бирачког одбора (зелена копија)

НАПОМЕНА:

на сваку врећу потребно је уписати број бирачког мјеста !

Šema pakovanja/pakiranja materijala na redovnom/redovitom biračkom mjestu Brčko Distrikt BiH

Plava zaštitna vreća 1. Prebrojani važeći glasački listići (za općinsko vijeće) 2. Providna plastična vreća sa: - Koverta /kuverta - nevažeći glasački listići - Koverta /kuverta -Obrazac za zbirne rezultate ZR (plava kopija/preslik) Providna plastična (VEĆA) vreća 1. Neiskorišteni glasački listići (upakovani u originalne kutije) 2. Koverta/kuverta sa oštećenim glasačkim listićima	Providna zaštitna vreća- dokumentacija za CIK/SIP BiH Providna plastična (MANJA) vreća 1. Izvod/izvadak iz konačnog Centralnog/Središnjeg biračkog spiska/popisa 2. Zapisnik o radu biračkog odbora ZARBO (original) 3. Pomoćni obrasci za brojanje
 Koverta/kuverta za predsjednika biračkog odbora: - Obrazac za brojno stanje BS (crvena kopija/preslik) -Obrasci za zbirne/zbrojne rezultate ZR – otvorena lista (crvena kopija/preslik)	 Koverta/kuverta A3 za CIK/SIP BiH - Obrazac za brojno stanje BS (original u koricama) - Obrasci za zbirne/zbrojne rezultate ZR – otvorena lista (original)
Napomena: Na svaku vreću potrebno/potrebno je napisati broj biračkog mjesta!!	 Koverta/kuverta za predsjednika izborne komisije/povjerenstva: - Obrazac za brojno stanje BS (zelena kopija/preslik) - Obrasci za zbirne/zbrojne rezultate ZR – otvorena lista (zelena kopija/preslik) - Zapisnik o radu biračkog odbora ZARBO (zelena kopija/preslik)

Шема паковања материјала на редовном бирачком мјесту Брчко Дистрикт БиХ

Плава заштитна врећа 1. Пребројани важећи гласачки листићи (за општинско вијеће/скупштину града) 2. Провидна пластична врећа са: - Коверта —неважећи гласачки листићи - Коверта —Образац за збирне резултате ЗР (плава копија) Провидна пластична (ВЕЋА) врећа 1. Неискориштени гласачки листићи (упаковани у оригиналне кутије) 2. Коверта са оштећеним гласачким листићима	Провидна заштитна врећа —документација за ЦИК БиХ Провидна пластична (МАЊА) врећа 1. Извод из коначног Централног бирачког списка 2. Записник о раду бирачког одбора ЗАРБО (оригинал) 3. Помоћни обраци за бројање
 Коверта за председника бирачког одбора: - Образац за бројно стање БС (црвена копија) - Обраци за збирне резултате ЗР – отворена листа (црвена копија)	 Коверта А3 за ЦИК БиХ: - Образац за бројно стање БС (оригинал у корицама) - Обраци за збирне резултате ЗР – отворена листа (оригинал)
Напомена: на сваку врећу потребно је написати број бирачког мјеста!!	 Коверта за председника изборне комисије: - Образац за бројно стање БС (зелена копија) -Обраци за збирне резултате ЗР – отворена листа (зелена копија) - Записник о раду бирачког одбора ЗАРБО (зелена копија)

ЗАБИЉЕШКЕ

